

Helsinki

PKS- yhteisö- raportti

2|2017

Sisällys

Tämä raportti sisältää pääkaupunkiseudun koordinaatioryhmälle raportoitavat yhteisöt. Raportissa esitetään kustakin yhteisöstä niiden toimittamien katsusten perusteella vuoden 2017 toisen kolmanneksen toiminnan ja talouden kehittymistä koskevat tiedot. PKS-raportti tehdään neljän kuukauden välein.

Tiivistelmä	3
Helsingin ja Uudenmaan Sairaanhoidopiirin kuntayhtymä (HUS)	4
Helsingin seudun liikenne -kuntayhtymä (HSL)	8
HSY Helsingin seudun ympäristöpalvelut -kuntayhtymä	14
Metropolia Ammattikorkeakoulu Oy	23
Tunnuslukujen laskukaavat	28
Liitteet	30

Julkaisija	Helsingin kaupunginkanslia
Nimike	PKS-yhteisöraportti 2 2017
Sarja	Helsingin kaupungin keskushallinnon julkaisuja 2017:24 ISBN 978-952-331-345-3 ISSN-L 2242-4504, ISSN 2323-8135
Tiedustelut	controller Pia Halinen, (09) 310 257 18

Tiivistelmä

1000 €	Toimintatuotot / liikevaihto		Yli-/alijäämä / Voitto/tappio	
	Ennuste 2017	TP 2016	Ennuste 2017	TP 2016
Helsingin ja Uudenmaan Sairaanhoidopiirin kuntayhtymä (HUS)	2 170 560	1 978 787	35 511	-56 009
Helsingin seudun liikenne -kuntayhtymä (HSL)	676 269	641 732	3 869	18 906
Helsingin seudun ympäristöpalvelut -kuntayhtymä (HSY)	361 747	363 681	21 118	85 782
Metropolia Ammattikorkeakoulu Oy	94 249	97 298	-759	332

Helsingin ja Uudenmaan Sairaanhoidopiirin kuntayhtymä (HUS)

36,2%

Helsingin kaupungin
omistusosuus

Toimitusjohtaja	Aki Lindén
Hallituksen puheenjohtaja	Ulla-Marja Urho
Hallituksen varapuheenjohtaja	Riikka Slunga-Poutsalo
Hallituksen jäsen	Risto Ranki
Hallituksen jäsen	Marika Niemi
Hallituksen jäsen	Heikki Heinimäki
Hallituksen jäsen	Ilkka Taipale
Hallituksen jäsen	Leena Luhtanen
Hallituksen jäsen	Säde Tahvanainen
Hallituksen jäsen	Suzan Ikävalko
Hallituksen jäsen	Maria Ohisalo
Hallituksen jäsen	Jari Oksanen
Hallituksen jäsen	Antti Valpas
Hallituksen jäsen	Harry Yltävä
Hallituksen jäsen	Berndt Långvik
Hallituksen jäsen	Marja-Leena Laine
Hallituksen jäsen	Pekka Karma
Hallituksen jäsen	Tari Haahtela
Hallituksen varajäsen	Sirpa Asko-Seljavaara
Hallituksen varajäsen	Merja Puurunen
Hallituksen varajäsen	Frank Ryhänen
Hallituksen varajäsen	Kirsi Siren
Hallituksen varajäsen	Arto Kujala
Hallituksen varajäsen	Reijo Vuorento
Hallituksen varajäsen	Sami Lehtonen
Hallituksen varajäsen	Eija Grönfors
Hallituksen varajäsen	Terhi Aalto
Hallituksen varajäsen	Reetta Vanhanen
Hallituksen varajäsen	Marko Reinikainen
Hallituksen varajäsen	Pekka Murto
Hallituksen varajäsen	Marjut Lumijärvi

Hallituksen varajäsen	Henrika Zilliacus-Tikkanen
Hallituksen varajäsen	Jukka Pihko
Hallituksen varajäsen	Riitta Korpela
Hallituksen varajäsen	Eero Mervaala
Tilintarkastaja	Jorma Nurkkala, JHT, KHT, KPMG Julkishallinnon palvelut Oy

Kuntayhtymän tehtävä

HUSin tehtävänä on tuottaa sen jäsenkuntien ja sairaanhoidopiirin järjestämisvastuuseen kuuluvia erikoissairaanhoidon ja kehitysvammahuollon palveluja sekä huolehtia yliopistolliselle sairaanhoidopiirille säädetyistä muista tehtävistä.

HUSin laatima toimintakatsaus on kokonaisuudessaan tämän seurantaraportin liitteenä.

Tuloslaskelma (1 000 euroa)	ENN 2017	TA 2017	EROTUS ENN-TA	TP 2016	TOT 31.8.2017	TOT 31.8.2016
Myyntituotot	2 078 440	2 017 405	61 035	1 888 573	1 352 083	1 255 291
Maksutuotot	73 154	71 417	1 737	71 219	47 846	46 405
Tuet ja avustukset	9 511	7 674	1 836	9 889	3 411	3 487
Vuokratuotot	5 003	5 456	-453	6 921	5 003	4 291
Muut toimintatuotot	4 452	770	3 682	2 186	1 840	1 491
Toimintatuotot	2 170 560	2 102 722	67 838	1 978 787	1 410 183	1 310 965
Valmistus omaan käyttöön	0		0	0	0	0
Henkilöstökulut	-1 173 907	-1 184 227	-10 319	-1 133 569	-774 722	-766 055
Palvelujen ostot	-349 400	-328 015	21 385	-327 226	-224 929	-205 068
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-406 793	-381 366	25 427	-377 514	-266 392	-236 873
Vuokratulut	-59 277	-63 211	-3 933	-56 027	-39 518	-37 270
Avustukset	-6 383	-5 188	1 195	-5 651	-3 279	-3 405
Muut toimintakulut	-17 204	-12 282	4 923	-11 549	-7 535	-6 829
Toimintakulut	2 012 964	1 974 287	38 676	1 911 536	1 316 375	1 255 500
Toimintakate	157 596	128 434	29 162	67 251	93 807	55 465
Rahoitustuotot ja -kulut	12 144	12 804	-660	12 533	7 776	8 589
Vuosikate	145 452	115 630	29 821	54 718	86 032	46 875
Poistot ja arvonalentumiset	116 640	116 541	99	110 727	75 296	72 201
Satunnaiset tuotot	6 700		6 700	0	4 467	0
Tilikauden tulos	35 511	-910	36 422	-56 009	15 202	-25 326
Poistoeron muutokset	0	0	0	0	0	0
Varausten muutokset	0	0	0	0	0	0
Rahastojen muutokset	0	0	0	0	0	0
Tilikauden yli-/alijäämä	35 511	-910	36 422	-56 009	15 202	-25 326

Tase (1 000 euroa)	TOT 31.8.2017	TP 2016		TOT 31.8.2017	TP 2016
Vastaavaa			Vastattavaa		
Aineettomat hyödykkeet	29 059	35 686	Peruspääoma	391 253	391 253
Aineelliset hyödykkeet	784 296	776 814	Arvonkorotusrahasto	0	0
Sijoitukset	60 750	60 224	Muut omat rahastot	0	0
Pysyvät vastaavat yhteensä	874 105	872 725	Muu oma pääoma	0	0
Toimeksiantojen varat	5 622	5 611	Ed. tilikausien yli-/alijäämä	-2 519	53 489
Vaihto-omaisuus	22 917	24 103	Tilikauden yli-/alijäämä	15 202	-56 009
Saamiset	103 996	50 407	Oma pääoma yhteensä	403 936	388 734
Rahoitusarvopaperit	0	11 989	Poistoero	0	0
Rahat ja pankkisaamiset	66 134	57 295	Vapaaehtoiset varaukset	0	0
Vaihtuvat vastaavat yhteensä	193 047	143 793	Pakolliset varaukset	55 528	55 428
			Toimeksiantojen pääomat	5 622	5 611
			Pitkäaikainen vieras pääoma	227 439	221 933
			Lyhytaikainen vieras pääoma	380 248	350 423
			Vieras pääoma yhteensä	607 687	572 356
Vastaavaa yhteensä	1 072 774	1 022 130	Vastattavaa yhteensä	1 072 774	1 022 130

Rahoituslaskelma (1 000 euroa)	TOT 31.8.2017	TP 2016
Vuosikate	86 032	54 718
Satunnaiset erät	4 467	0
Tulorahoituksen korjauserät	-421	-764
Investointimenot	-78 708	-132 471
Rahoitusosuudet investointimenoihin	543	538
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	798	703
Toiminnan ja investointien rahavirta	12 710	-77 276
Antolainauksen muutokset	1 213	352
Lainakannan muutokset	23 268	-10 238
Oman pääoman muutokset	0	0
Muut maksuvalmiuden muutokset	-40 340	54 438
Rahoituksen rahavirta	-15 860	44 552
Rahavarat 1.1.	66 134	69 283
Rahavarat 31.12.	69 283	102 007

Tuloslaskelman tunnusluvut	1-8/2017	ENN 2017	TP 2016
Toimintatuotot/toimintakulut (%)	1,07	1,08	1,04
Toimintatuotot ilman kuntaosuuksia (%)	1 410 183	2 170 560	1 978 787
Vuosikate/poistot (%)	1,14	1,25	0,49

Taseen ja rahoituslaskelman tunnusluvut	31.8.2017	TP 2016
Omavaraisuusaste (%)	39,2 %	38,4 %
Suhteellinen velkaantuneisuus (%)	27,22	28,49
Lainakanta (1 000 euroa)	257 439	234 171
Investointien tulorahoitus (%)	110,06	41,47
Kassan riittävyys (pv)	11,40	12,22
Quick ratio	0,45	0,34
Current ratio	0,51	0,41

Helsingin seudun liikenne -kuntayhtymä (HSL)

52%

Helsingin kaupungin omistussuosuus

Toimitusjohtaja	Suvi Rihtniemi
Hallituksen puheenjohtaja	Tatu Rauhamäki
Hallituksen varapuheenjohtaja	Sirpa Hertell
Hallituksen jäsen	Jaana Pelkonen
Hallituksen jäsen	Dennis Pasterstein
Hallituksen jäsen	Mika Helenius
Hallituksen jäsen	Sakari Rokkanen
Hallituksen jäsen	Sirpa Kauppinen
Hallituksen jäsen	Alviina Alametsä
Hallituksen jäsen	Ville Ylikahri
Hallituksen jäsen	Tarja Kantola
Hallituksen jäsen	Antti Aarnio
Hallituksen jäsen	Pekka Sinisalo
Hallituksen jäsen	Hanna Mithiku
Hallituksen jäsen	Kristian Rehnström
Hallituksen varajäsen	Sini Jokinen
Hallituksen varajäsen	Saara Hyrkkö
Hallituksen varajäsen	Tarik Ahsanullah
Hallituksen varajäsen	Sanna Hämäläinen
Hallituksen varajäsen	Ulla Palomäki
Hallituksen varajäsen	Nina Merjola-Repo
Hallituksen varajäsen	Lilli Kahri
Hallituksen varajäsen	Tuomas RAntanen
Hallituksen varajäsen	Aino Tuominen
Hallituksen varajäsen	SAMuli Isola
Hallituksen varajäsen	Riitta Ollila
Hallituksen varajäsen	Pasi Liukkonen
Hallituksen varajäsen	Kari Kälviä
Hallituksen varajäsen	Björn Månsson
Tilintarkastaja	Leif-Erik Forsberg, JHT, KHT, KPMG Julkishallinnon palvelut Oy

Kuntayhtymän tehtävä

HSL:n tehtävänä on suunnitella ja järjestää toimialueensa joukkoliikennekokonaisuus ja edistää sen toimintaedellytyksiä, vastata Helsingin seudun liikennejärjestelmäsuunnitelman laatimisesta, vastata toimialueensa joukkoliikenteen markkinoinnista ja matkustajainformaatiosta, hyväksyä toimialueellaan noudatettava joukkoliikenteen taksa- ja lippujärjestelmä sekä liikenteen taksat, vastata matkalippujen tarkastuksesta, päättää ja hankkia toimialueensa bussi-, raitiovaunu-, metro-, lautta- ja lähijunalii- kennepalvelut sekä huolehtia muista viranomaiselle säädetyistä tehtävistä.

Toiminta ja merkittävimmät rapahtumat raportointikaudella

Toimintaympäristö:

Maakuntaudistus ja HSL:n asema

Hallitus päätti neuvottelussaan 5.7.2017 jatkaa sote- ja maakuntaudistusta siten, että uudistus tulee voimaan 1.1.2020 alkaen. Maakuntavaalit järjestetään lokakuussa 2018. Maakuntia ja sen tehtäviä käsittelevä lakiehdotus on parhaillaan eduskunnan käsittelyssä. Jos nykyiset linjaukset toteutuvat valmistelussa olevassa lainsäädännössä, HSL:n tehtäviin ei näyttäisi tulevan muutoksia.

Keskeisten strategisten ja toiminnallisten asioiden eteneminen:

ePELI-sähköbussihanke etenee ja sen osalta valmistaudutaan ensimmäisiin kilpailutuksiin sähköbusseilla. Tähän mennessä on otettu vastaan 10 sähköbussia.

Länsimetron korvaava bussiliikenne jatkuu edelleen. HSL aloittaa länsimetron liikenteen heti, kun HKL on saanut käyttöönottoprosessin suoritettua. Liityntäliikenteeseen siirrytään hieman länsimetron aloituksen jälkeen.

Liki viisitoista vuotta kestänyt hankinta saatiin päätökseen, kun viimeinen Flirt-juna luovutettiin

liikenteeseen perjantaina 18.8.2017. Nyt koko HSL-liikenne ajetaan uusilla Flirt-junilla, joita on kaikkiaan 81 kappaletta. Junien matkustajakapasiteetti on kokonaisuudessaan noin 44 000 matkustuspaikkaa. Flirt-junat on hankkinut Pääkaupunkiseudun Junakalusto Oy.

Alkuvuonna on kehitetty mobiililippua, matkakortin verkkolatausta sekä HSL-sovellusta, johon yhdistetään lippu, Reittiopas sekä HSL:n asiakaspalvelua ja viestintää. Mobiililippuun on tulossa vuoden 2017 aikana runsaasti uusia tuotteita kuten vuorokausilippu, lasten lippu ja kausilippu. Uusi sovellus, jossa on mukana mobiilikausilippu, on tarkoitus ottaa käyttöön vuoden 2017 aikana. Reittiopas-palvelu yhdistyy syksyllä osaksi uudistuvaa HSL.fi:tä. Vyöhykeuudistuksen yhteydessä HSL.fi:hin avautuu myös matkakortin nettilataus.

Lipunmyynti on kehittynyt 2017 kahden ensimmäisen kolmanneksen aikana hyvin. Myynti on kasvanut tammi-elokuussa yli 8 prosenttia verrattuna vuoden 2016 samaan ajanjaksoon. Merkittävää kasvua on tullut erityisesti mobiilimyyntistä sekä yhteistyökumppanien myyntipisteistä kuten HOK-Elannon, Keskon ja R-kioskin myyntistä. Myös omin palvelupisteiden sekä automaattien myynti on lisääntynyt. HSL:n mobiililippusovelluksessa lipunmyynti on yli nelinkertaistunut viime vuoden ensimmäiseen puolikkaaseen verrattuna.

Eniten laskua on ollut liikennevälineissä kuten busseissa, junissa ja raitiovaunuissa tapahtuvassa myynnissä. Lasku on tapahtunut jo ennen konduktöörin lipunmyynnin lopettamista.

HSL kehittää voimakkaasti digitaalisia myynti- ja asiointikanaviaan. Uusi Reittiopas otettiin käyttöön helmikuussa ja kehitystyö jatkuu asiakkaiden palveluiden perusteella.

HSL sijoittui jälleen kärkijoukkoon kansainvälisessä vuoden 2016 BEST-joukkoliikennetutkimuksessa (Benchmarking in European Service of Public Transport). Kaupunkien vertailussa HSL-alue pysyi toisena viime vuoden tapaan, mutta tällä kertaa toinen sija jaettiin Oslon kanssa. HSL-alueen asukkaista kolme neljästä (74 prosenttia) oli

BEST-tutkimuksessa tyytyväisiä joukkoliikenteeseen. Vaikka HSL menestyi kaupunkikohtaisessa vertailussa hyvin, asukkaiden tyytyväisyys on laskenut aiempiin vuosiin verrattuna. Keskiarvoa vähemmän tyytyväisiä asukkaat olivat henkilökunnan tiedonantokykyyn ja tiedonsaantiin pysäkeillä. HSL:n asiakaskokemuksen kehittäminen pyrkii korjaamaan tilannetta liikennöitsijöiden kanssa.

Maankäyttöratkaisujen ja liikennejärjestelmän taloudellisten vaikutusten arvioinnin kehittäminen on käynnistetty useina osaprojekteina. Valmiina on jo arviointityökalu maankäytön ja asumisen taloudellisten potentiaalien tunnistamiseksi. HSL:n sisäinen liikennetalouden koulutusohjelma on käynnissä. Myös liikennejärjestelmän terveysvaikutuksia tutkitaan aiempaa tarkemmin.

Tuloskehitys

Vuoden 2017 toinen osavuositarkastus perustuu pääosin kahdeksan kuukauden toteutumatietoihin. Osavuositarkastus sisältää vuositasen ennusteen, joka sisältää vielä epävarmuustekijöitä. Tuloihin vaikuttaa merkittävästi matkustajamäärien kehitys loppuvuoden aikana ja matkalippujen ostokäyttäytymisen muutosten suuntaus. Toisaalta menoihin vaikuttaa epävarma taloustilanne ja kustannustason kehittyminen.

Toimintatuottoja arvioidaan kertyvän yhteensä 676,3 milj. euroa, 2,1 milj. euroa (0,3 %) yli talousarvion (TA 674,2 milj. euroa). Toimintatulojen arvioidaan ylittävän huolimatta ennakoidusta kuntaosuuksien talousarviomuutoksesta, kun länsimetron aloituksen siirtymisen seurauksena infrakustannuksista siirtyy tuleviin vuosiin 10,5 milj. euroa, josta on peritty jäsenkunnilta osuus kuntaosuuksina. Jäsenkuntien kuntaosuuksiin tehtävä infrahyvitys huomioidaan ottaen, kuntaosuuksien ennustetaan olevan yhteensä 302,8 milj. euroa (44,8 % toimintatuloista).

Ennustetuista toimintatuloista 357,7 milj. euroa (52,9 %) on lipputuloja, mikä on 26,0 milj. euroa (7,9 %) edellisvuotta enemmän ja 14,1 milj. euroa (4,1 %) talousarviossa arvioitua enemmän. Lippujen hintoja korotettiin vuoden alussa keskimäärin 4,1 prosentilla. Lipputuloennuste sisältää vielä epävarmuutta. Matkustajamäärien ennusteiden toteutuminen loppuvuoden aikana ja uusien liikennejärjestelyiden (linjastomuutokset) vaikutukset lipunmyyntiin voivat heilauttaa lipputuloja nykyisestä ennusteesta alaspäin.

Muut toimintatulot, yhteensä 15,7 milj. euroa, koostuvat pääosin valtion tuista, tarkastusmaksutuloista, liikennöitsijöiltä laskutettavista matkakorttilaitteiden, taukotilojen ja sähköbussien vuokrista sekä asiakailta matkakorteista perittävistä korttimaksuista.

Liikennevirasto leikkasi vuonna 2015 suurten kaupunkiseutujen joukkoliikennetukia ja HSL:n osuus tuesta, 4,7 milj. euroa, toteutuu talousarviossa arvioidun mukaisena ja samantasoisena kuin edellisenä vuonna. Muita tukia ja avustuksia arvioidaan tänä vuonna saatavan 1,3 milj. euroa.

Tarkastusmaksutulojen arvioidaan olevan yhteensä 4,7 milj. euroa, joka alittaisi talousarvion 1,7 milj. eurolla ja tänä vuonna määrättävistä tarkastusmaksutuloista arvioidaan kirjattavan luottotappioita ja luottotappiovarauksia yhteensä 2,3 milj. euroa.

Vuokratuottoja arvioidaan kertyvän 2,5 milj. euroa, 0,2 milj. euroa yli talousarvion.

Toimintakulujen määräksi arvioidaan 660,4 milj. euroa, joka alittaisi talousarvion 17,4 milj. eurolla (2,6 %). Alitus johtuu pääosin sekä joukkoliikenteen ope-
rintikuluissa syntyvistä säästöistä, joita arvioidaan kertyvän yhteensä 2,8 milj. euroa, että infrakustannuksissa kuluvalle vuodelle kertyvästä säästöstä 10,5 milj. euroa. Myös muiden palvelujen ostoissa arvioidaan syntyvän noin 2,9 milj. euron alitus talousarvioon nähden.

Vuokrakulujen arvioidaan olevan yhteensä 4,6 milj. euroa ja ne alittavat talousarvion 0,7 milj. eurolla. Sähköbussien vuokrakustannuksiin varattiin talousarviossa 1,7 milj. euroa, mutta ennusteessa varaus on laskettu 1,1 milj. euroon.

Aineiden, tarvikkeiden ja tavaroiden kustannusten arvioidaan olevan 1,5 milj. euroa, sekä muiden kulujen 3,1 milj. euroa.

Suunnitelmapoistojen arvioidaan olevan yhteensä 11,8 milj. euroa, 6,9 milj. euroa alle talousarvion. Talousarviossa arvioitujen poistojen alittuminen johtuu investointimenojen myöhentymisestä ja alituksesta.

Tilikauden tuloksen rahoituserien ja poistojen jälkeen ennustetaan olevan noin 3,9 milj. euroa ylijäämäinen, kun talousarviossa oli varauduttu 22,7 milj. euron alijäämään.

Investoinnit

Vuoden 2017 investointimenojen arvioidaan olevan yhteensä 28,2 milj. euroa, mikä alittaa talousarvion 4,6 milj. eurolla (13,9 %). Talousarvion alittuminen aiheutuu pääosin lippu- ja informaatiojärjestelmähankkeen (LIJ) aikataulun tarkentumisen vuoksi seuraavalle vuodelle siirtyvistä investointikustannuksista.

Investointimenoista 19,7 milj. euroa (70,0 %) liittyy lippu- ja informaatiojärjestelmän (LIJ)

rakentamiseen liittyviin hankintoihin, talousarviossa näihin investointeihin oli varattu 22,6 milj. euroa. Muiden operatiivisten tietojärjestelmien, nykyisen matkakorttijärjestelmän ylläpitoon sekä lähiverkon kehittämiseen ja ylläpitoon sekä muihin investointeihin käytetään arvion mukaan 8,6 milj. euroa.

Rahoitus ja vastuusitoumukset

HSL:n rahoitustilanne on säilynyt hyvänä raportointijaksolla. Ulkopuolista talousarviolainaa ei ennakoitua paremmasta tuloskehityksestä johtuen tarvitse nostaa tämän vuoden aikana.

Henkilöstö

Henkilöstön määrä oli elokuun 2017 lopussa 407 henkilöä. Toteutuneet henkilöstökulut olivat 13,4 milj. euroa, noin 0,1 milj. euroa enemmän kuin vuotta aiemmin.

Toiminnan riskit ja tulevaisuuden näkym

Raportointijakson aikana ei ole raportoitu HSL:n omassa toiminnassa toteutuneista riskeistä, joista olisi aiheutunut merkittävää vahinkoa kuntayhtymän toiminnalle.

Siuntio ja Tuusula liittyvät uusina jäsenkuntina HSL:ään vuoden 2018 alusta alkaen.

Vuonna 2018 käyttöön otettava uusi lippujärjestelmä perustuu kaarimaisiin vyöhykkeisiin. Lippujen hinnoittelu ei enää perustu kuntarajoihin, vaan nykyistä enemmän matkan pituuteen. Kuntien tuki kohdennetaan säännöllisten käyttäjien kausi- ja arvolippujen hintoihin. Hinnoitteluun vaikuttaa jäsenkuntien tahto subventiotasosta.

JUKI 2 junaliikenteen kilpailutusprojekti on virallisesti käynnistynyt 1.9. Vuoden 2017 aikana pyritään ratkaisemaan jäljellä olevat markkinoille tulon esteet sekä aloittamaan markkinavuoropuhelu kiinnostuneiden operattoreiden kanssa. HSL:n hallitus tekee päätöksen junaliikenteen kilpailutuksesta helmikuussa 2018.

Tuloslaskelma (1 000 euroa)	ENN 2017	TA 2017	EROTUS ENN-TA	TP 2016	TOT 31.8.2017	TOT 31.8.2016
Myyntituotot	359 458	345 299	14 159	333 425	231 923	215 047
Maksutuotot	0	0	0		0	0
Kuntaosuudet	302 836	313 345	-10 509	293 838	208 897	206 578
Tuet ja avustukset	5 977	6 219	-242	5 406	298	58
Vuokratuotot	2 537	2 335	202	2 558	1 526	1 540
Muut toimintatuotot	5 461	6 972	-1 511	6 505	3 545	3 427
Toimintatuotot	676 269	674 170	2 099	641 732	446 189	426 650
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0	0	0	0
Henkilöstökulut	-20 310	-20 393	83	-19 638	-13 387	-13 326
Palvelujen ostot	-630 929	-647 196	16 267	-586 173	-393 549	-390 369
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1 475	-1 166	-309	-1 276	-829	-860
Vuokratulot	-4 644	-5 319	675	-3 489	-2 544	-2 188
Avustukset	0	0	0		0	0
Muut toimintakulut	-3 055	-3 776	721	-3 102	-431	-401
Toimintakulut	-660 413	-677 850	17 437	-613 678	-410 740	-407 144
Toimintakate	15 857	-3 680	19 537	28 054	35 449	19 506
Rahoitustuotot ja -kulut	-180	-240	60	-144	-151	-161
Vuosikate	15 677	-3 920	19 597	27 910	35 298	19 345
Poistot ja arvonalentumiset	-11 808	-18 732	6 924	-9 004	-6 396	-6 017
Satunnaiset tuotot	0	0	0	0	0	0
Tilikauden tulos	3 869	-22 652	26 521	18 906	28 902	13 328
Poistoeron muutokset	0	0	0	0	0	0
Varausten muutokset	0	0	0	0	0	0
Rahastojen muutokset	0	0	0	0	0	0
Tilikauden yli-/alijäämä	3 869	-22 652	26 521	18 906	28 902	13 328

Tase (1 000 euroa)	TOT 31.8.2017	TP 2016	TOT 31.8.2017	TP 2016
Vastaavaa			Vastattavaa	
Aineettomat hyödykkeet	40 775	38 733	Peruspääoma	9 230
Aineelliset hyödykkeet	21 192	17 209	Arvonkorotusrahasto	0
Sijoitukset	3 386	3 386	Muut omat rahastot	0
Pysyvät vastaavat yhteensä	65 353	59 328	Muu oma pääoma	9 759
Toimeksiantojen varat	0	0	Ed. tilikausien yli-/alijäämä	64 625
Vaihto-omaisuus	40 775	38 733	Tilikauden yli-/alijäämä	28 902
Saamiset	21 192	17 209	Oma pääoma yhteensä	112 516
Rahoitusarvopaperit	3 386	3 386	Poistoero	0
Rahat ja pankkisaamiset	65 353	59 328	Vapaaehtoiset varaukset	0
Vaihtuvat vastaavat yhteensä	130 706	118 656	Pakolliset varaukset	0
			Toimeksiantojen pääomat	0
			Pitkäaikainen vieras pääoma	0
			Lyhytaikainen vieras pääoma	95 916
			Vieras pääoma yhteensä	95 916
Vastaavaa yhteensä	196 059	177 983	Vastattavaa yhteensä	196 059
				177 983

Rahoituslaskelma (1 000 euroa)	TOT 31.8.2017	TP 2016
Vuosikate	35 298	27 910
Satunnaiset erät	0	0
Tulorahoituksen korjauserät	0	0
Investointimenot	-11 820	-17 005
Rahoitusosuudet investointimenoihin	0	0
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	0	0
Toiminnan ja investointien rahavirta	23 478	10 905
Antolainauksen muutokset	0	0
Lainakannan muutokset	0	0
Oman pääoman muutokset	0	-4 638
Muut maksuvalmiuden muutokset	-14 272	5 109
Rahoituksen rahavirta	-14 272	471
Rahavarat 1.1.	65 353	90 728
Rahavarat 31.12.	90 728	79 352

Tuloslaskelman tunnusluvut	1-8/2017	ENN 2017	TP 2016
Toimintatuotot/toimintakulut (%)	108,6 %	102,40 %	104,6 %
Toimintatuotot ilman kuntaosuuksia (%)	57,8 %	55,1 %	56,7 %
Vuosikate/poistot (%)	551,9 %	132,9 %	310,0 %
Kuntaosuudet/asukas			238
Taseen ja rahoituslaskelman tunnusluvut	31.8.2017	TP 2016	
Omavaraisuusaste (%)	57,4 %	52,5 %	
Suhteellinen velkaantuneisuus (%)	15,3 %	11,8 %	
Lainakanta (1 000 euroa)	0	0	
Investointien tulo-rahoitus (%)	298,6 %	164,1 %	
Kassan riittävyys (pv)	38,7	54,0	
Quick ratio	1,32	1,70	
Current ratio	1,36	1,23	

HSY Helsingin seudun ympäristöpalvelut -kuntayhtymä

57,6 %

Helsingin kaupungin
omistusosuus

Toimitusjohtaja	Raimo Inkinen
Hallituksen puheenjohtaja	Mia Nygård
Hallituksen varapuheenjohtaja	Atte Harjanne
Hallituksen jäsen	Johanna Krabbe
Hallituksen jäsen	Matti Niiranen
Hallituksen jäsen	Kari Kuusisto
Hallituksen jäsen	Minna Korpela
Hallituksen jäsen	Amanda Pasanen
Hallituksen jäsen	Kirsi Louhelainen
Hallituksen jäsen	Maija Rautavaara
Hallituksen jäsen	Antti Vuorela
Hallituksen jäsen	Tarmo Parviainen
Hallituksen jäsen	Markku Saarikangas
Hallituksen jäsen	Kati Tyystjärvi
Hallituksen jäsen	Anders Portin
Hallituksen varajäsen	Joona Haavisto
Hallituksen varajäsen	Aino Tuominen
Hallituksen varajäsen	Samu Ihalainen
Hallituksen varajäsen	Emilia Knaapi
Hallituksen varajäsen	Marja Ahola
Hallituksen varajäsen	Markku Weckman
Hallituksen varajäsen	Jussi Airaksinen
Hallituksen varajäsen	Timo Lahti
Hallituksen varajäsen	Antti Annala
Hallituksen varajäsen	Anna-Maria Kantola
Hallituksen varajäsen	Hannele Kerola
Hallituksen varajäsen	Pia Kopra
Hallituksen varajäsen	Tuomas Suihkonen
Hallituksen varajäsen	Anna Jungner-Nordgren
Tilintarkastaja	Leif-Erik Forsberg, JHT, KHT, KPMG Julkishallinnon palvelut Oy

Kuntayhtymän tehtävä

HSY:n tehtävänä on hoitaa jäsenkuntiensa jätelain mukainen jätehuolto ja siihen liittyvä toiminta, toimia vesihuoltolaissa tarkoitettuna vesihuoltolaitoksena, joka huolehtii vesihuollosta toiminta-alueellaan, huolehtia jäsenkuntiensa ilmansuojelun seuranta-, tutkimus- ja suunnittelu- sekä koulutus- ja valitustehtävistä sekä hoitaa jäsenkuntien sille antamat muut kuntayhtymän toimintaan liittyvät yhteiset tehtävät.

Toiminta ja merkittävimmät rapahtumat raportointikaudella

Talousvettä pumpattiin verkostoon tammi-elokuussa 63,0 miljoonaa m³. Koko vuoden vedenpumpauksen ennustetaan toteutuvan talousarviota pienempänä 91,3 milj. m³ (-1,7 %). Koelaskutuksen ja toteutumien perusteella laskutettavan vesimäärän ennustetaan olevan kuitenkin 74,0 milj. m³, 1,4 % talousarviota enemmän. Laskutus seuraa viiveellä verkostoon pumpattua vesimäärää mm. vesimittarien luennasta ja laskutusrytmistä johtuen.

Jätevesiä käsiteltiin yhteensä 82,7 milj. m³, mikä oli 2,2 % edellisvuoden vastaavaa ajanjaksoa enemmän. Jätevesimäärän vuosiennuste on 129,0 milj. m³, 6,0 % talousarviota vähemmän. Ennusteen tarkkuuteen vaikuttaa merkittävästi loppuvuonna toteutuvat sademäärät. Puhdistustulokset ovat olleet normaalilla tasolla. Raportointikaudella ei ollut laitosohituskia.

HSY:n asiakaskiinteistöillä tehtiin tammi-elokuussa 5,4 miljoonaa astiatyhjennystä ja kuljettiin 160 600 tonnia jätteitä. Vuosiennusteen mukaan astiatyhjennyksiä tehdään 8,3 miljoonaa kappaletta ja kuljetettu jättemäärä 339 800 tonnia toteutuu talousarviota suurempana (+10,3 %). Kasvu syntyy lähinnä sako- ja umpikaivolietteiden sekä kartongin ennakoitua suurempina toteutuneista määristä.

Vantaan Energia Oy:n jätevoimalaan toimitettiin energiahyödynnettävää jätettä yhteensä 163 400 tonnia. Vuosiennusteen mukaan voimalaan toimitetaan yhteensä 238 900 tonnia jätteitä (+6,7 %

talousarvioon verrattuna). Määriin ei sisälly tytäryhtiö Uudenmaan Voima Oy:n osuutta.

Ämmässuon jätteenkäsittelykeskuksessa vastaanotettiin jätteitä yhteensä 270 600 tonnia. Vuosienusteen mukaan käsiteltävä jätemäärä on yhteensä 368 500 tonnia, 14,3 % talousarviota enemmän. Kasvu syntyy biojätteen sekä hyödynnettävien rakennusjätteiden ja maa-ainesten kasvaneista määristä.

Sortti-asemilla kävi tammi-elokuussa 286 000 asiakasta, mikä oli +7,2 % edellisvuoden vastaavaa ajanjaksoa enemmän. Vuositasolla asiakasmäärän ennustetaan olevan 445 500 asiakasta, lähes 20 % talousarviossa ennakoitua enemmän. Syksyllä 2015 avattu Ruskeasannan Sortti-asema on tullut tutuksi asiakkaille ja siellä asiakasmäärien kasvu on ollut lähes 30 %.

Pääkaupunkiseudun ilmanlaatua mitattiin seitsemällä pysyvällä ja neljällä siirrettävällä mittausasemalla, joilla seurataan tärkeimpien kaupunki-ilman epäpuhtauksien pitoisuuksia. Ilmanlaatu tiedot esitetään reaaliaikaisesti HSY:n verkkosivuilla ja ilmanlaatuportaalissa.

Tuloskehitys

Tammi-elokuussa toimintatuottoja kertyi 244,8 miljoonaa euroa. Vuosiennusteen mukaan tuottoja kertyy 361,7 miljoonaa euroa, 7,5 miljoonaa talousarviota enemmän (+2,1 %). Vesihuollon käyttö- ja perusmaksujen sekä liittymismaksujen ennustetaan toteutuvan talousarviota suurempina (+3,4 milj. euroa). Jätehuollon toimintatuottoja (+3,1 milj. euroa) kasvattavat sekä jätteenkäsittelyn ennakoitua suuremmat suoritemäärät sekä Sortti-asemien asiakasmäärän kasvu.

Toimintakulut olivat 111,9 milj. euroa. Vuosiennusteessa kulujen arvioidaan olevan 177,1 miljoonaa, -0,9 miljoonaa talousarviota vähemmän (-0,5 %). Henkilöstömenot jäivät talousarviosta toteutuvan henkilöstömäärän jäädessä alle suunnitellun (-0,7 milj. euroa). Jätevedenpuhdistuksessa sähkön omatuotanto on ollut ennätyksellisen korkea, mikä on vähentänyt energiakuluja (-1,2 milj. euroa). Sähkön valmisteverot (+0,6 milj. euroa) sekä eräiden kemikaalien hintojen nousu (+0,6 milj. euroa) lisäävät toimintakuluja. Suoritemäärien kasvusta aiheutuvat biojätteen käsittelykustannukset lisäävät jätehuollon kuluja.

Nettorahoituskulut olivat raportointikaudella 43,4 miljoonaa euroa. Niiden arvioidaan toteutuvan 66,9

miljoonan suuruisina, 0,7 miljoonaa talousarviota pienempinä.

Poistot olivat 65,5 miljoonaa euroa. Vuositasolla ne toteutunevat hieman talousarviota suurempina.

Raportointikauden tulos oli 25,2 miljoonaa ylijäämäinen. Ennakoitua suuremmista toimintatuotoista johtuen vuosiennusteen tulos on 21,8 miljoonaa ylijäämäinen, +8,5 milj. euroa talousarviota parempi

Investoinnit

Tammi-elokuun investoinnit olivat yhteensä 76,8 miljoonaa euroa, josta 68,6 milj. oli vesihuollon ja 7,4 milj. jätehuollon investointeja. Vuosiennusteen mukaan investoinnit toteutuvat 156,3 milj. suuruisina, 11,0 milj. talousarviota pienempinä. Ennusteen mukaan alueverkoston hankkeet ja johtosiirrot tulevat rakentamisen korkeasuhdanteesta johtuen ylitymään merkittävästi. Myös verkostosaneeraukset ylittävät talousarvioon varatut määrärahat, mutta joidenkin runkojohtohankkeiden lykkäytyminen kompensoi ylitystä. Investointien toteutumaennustetta pienentävät myös Blominmäen jätevedenpuhdistamohankkeen urakkajärjestelyistä johtuva aloituksen siirtyminen vuoden 2018 alkuun sekä tunneliurakoiden käynnistymisen viivästyminen. Jätehuollon investoinneista Jorvaksen Sortti-asema valmistuu hankesuunnitelman mukaisesti vuoden lopulla. Muita keskeisiä investointeja ovat Seutulän puuhakekenttä ja Veikkolan sakokaivoliitteiden vastaanottoasema.

Rahoitus ja vastuusitoumukset

Lainakanta per 31.8.2017 oli 1468,5 milj. euroa, josta jäsenkuntien perustamislainoja oli 1188,0 milj., pitkäaikaisia rahoituslaitoslainoja 255,5 milj. ja lyhytaikaista maksuvalmiusluottoa 25,0 miljoonaa euroa. Raportointikaudella nostettiin uutta pitkäaikaisista lainaa 55,0 milj. euroa. Maksuvalmius on ollut raportointikaudella hyvä. Omavaraisuusaste raportointikauden lopussa oli alustavien toteutumien mukaisesti 28,5 %.

Henkilöstö

Raportointikaudella toteutunut henkilöstömäärä henkilötyövuosina oli keskimäärin 755,2 htv, josta vesihuollossa 415,4 htv, jätehuollossa 129,3 htv, seutu- ja ympäristötiedossa 34,1 htv, tukipalveluissa 62,5 htv, asiakaspalvelussa 33,4 htv sekä johdon, ohjauksen ja kehittämisen yksiköissä 80,6 htv. Koko vuoden keskimääräiseksi henkilöstömääräksi

ennustetaan noin 753 htv, kun henkilöstösuunnitelmassa suunniteltu taso on 771,3 htv.

Toiminnan riskit ja tulevaisuuden näkymät

Vahinkoriskit

HSY:n toimintaan, erityisesti vesihuollon toimialaan, liittyy poikkeuksellisen suuri vahinkoriski. Putkistoissa paineistettuna virtaava vesi sekä jätevesi muodostavat riskin kosteusvaurioille tai biologiselle päästölle verkoston rikkoontuessa. Lisäksi paineenalaisena virtaava vesi voi putken rikkoontuessa aiheuttaa mekaanisesti vaurioita. Viemärin tukkeutuminen, pumppaamon toimintahäiriö tai jätevedenpuhdistamolla tapahtuva häiriö voi aiheuttaa jäteveden virtaamisen maastoon tai vesistöön.

HSY on tehnyt kuluttajille toimitettavan talousveden laadun turvaamiseksi riskianalyysin, jonka perusteella on määritetty kriittiset valvontapisteet tuotanto- ja toimitusketjussa (HACCP-ohjelma). Näiden tuloksena on laadittu WHO:n ohjeistuksen mukainen juomaveden turvallisuussuunnitelma WSP (Water Safety Plan), joka kattaa raakaveden hankinnan, vedenpuhdistusprosessin ja vedenjakelun. Vastavasti on laadittu jätevedenpuhdistamoiden ja viemäröinnin turvallisuussuunnitelma SSP (Sanitation Safety Plan).

Koska vesihuoltolaitostoimintaan liittyviä riskejä ei ole mahdollista kokonaan eliminoida, toiminnassa keskitytään vahinkotapahtumien määrän ja niiden seurausten minimointiin. Putkiverkot suunnitellaan ja toteutetaan siten, että mahdollinen vuoto ohjautuu ensisijaisesti maastoon tai vesistöön rakennetun tilan sijasta, kriittiset kohdat vahvistetaan tai varustetaan suojarakenteilla ja putkistojen reittejä suunniteltaessa otetaan huomioon muu infrastruktuuri. Verkkojen kunnon seuranta erilaisin menetelmin ja saneeraustoimenpiteiden oikea kohdentaminen estää osaltaan verkon osien ikääntymisestä aiheutuvia riskejä.

Operatiiviset riskit

Operatiivisista riskeistä riskikartoituksessa esille nousevat mahdolliset suunnittelu- ja rakentamisvirheet investointiprojekteissa. Riskienhallinnan toimenpiteisiin kuuluvat riittävästä omasta resursoinnista huolehtiminen sekä suunnitteluttamisessa, urakanvalvonnassa että sovittujen töiden vastaanottamisvaiheessa. HSY:n osastojen välisen yhteistyön tiivistäminen jo suunnitteluvaiheessa on tärkeää.

Riskikartoituksessa esille tulevat tietojärjestelmiin liittyvät riskit, esimerkiksi yhdestä ohjelmistotoimittajasta riippuvat tietojärjestelmät ja/tai hyvin ohuet tietojärjestelmätoimittajan avainresurssit. Riskejä voidaan vähentää välttämällä räätälöityjä järjestelmiä, varaamalla riittävästi IT-resursseja järjestelmien ylläpitoon ja kehittämiseen sekä minimoimalla sopimuksin järjestelmätoimittajien henkilöriskit.

Työturvallisuuteen on kiinnitettävä erityistä huomiota tapaturmien estämiseksi. Henkilövahinkojen osalta erityisesti kaivantotyöt ovat riskialtis alue.

Tunnistettuihin riskeihin kuuluvat myös mahdolliset ongelmat pätevien avainhenkilöiden rekrytoinnissa ja organisaation palveluksessa pitämisessä sekä oman henkilöstön osaamisen ylläpitäminen ja kehittäminen. Henkilöstöriskejä vähennetään mm. hallituilla, oikein kohdennetuilla rekrytoinneilla, vahvistamalla osaamista avaintehtävissä useammalle henkilölle sekä varmistamalla tiedonsiirto uusille henkilöille.

Strategiset riskit

Jätehuollossa lainsäädännön mahdollinen uudistaminen siten, että kunnan vastuita rajataan, on suurempi riski lyhyellä aikavälillä kuin talouden suhdannevaihtelut. Lainsäädännön muutosten valmisteluun pyritään vaikuttamaan aktiivisesti ja huomioimaan myös mahdolliset muutosvaikutukset HSY:n jätehuollon talouteen.

HSY:n investointiaste on liikevaihtoon nähden korkea varsinkin vesihuollon toimialalla. Huonosti tai väärin kohdennetut investoinnit pyritään välttämään kolmen ja kymmenen vuoden investointisuunnitelmien avulla. Lisäksi varmistetaan ennen urakkakilpailua tai hankintaa, että investoinnin kohdentumisen perusteet ovat edelleen voimassa.

Taloudelliset riskit

Lainasalkussa on olemassa korkoriski, jota vähennetään suojaamalla lainasalkun vaihtuvakorkoinen osuus koronvaihtosopimuksin. Spekulatiivisia, riskisiä korkojohdannaisia ei käytetä.

Muita riskejä sisältyy ostolaskujen käsittely- ja maksatusprosessin toimintaan. Ostolaskujen käsittelyprosessissa pyritään omalta osaltaan tunnistamaan aiheettomat, väärin perustein toimitetut tai ylihinnoitellut palvelut. Ostolaskujen tarkastajiksi ja hyväksyjiksi nimetään henkilöt, jotka tuntevat kulloinkin tarkastettavan asian. Järjestetään kohdennettua koulutusta, jossa opetetaan tyypillisten väärinkäytösriskien tunnistamista. Prosessit on kuvattu

HSY yhteensä

Tuloslaskelma (1 000 euroa)	ENN 2017	TA 2017	EROTUS ENN-TA	TP 2016	TOT 31.8.2017	TOT 31.8.2016
Myyntituotot	351 727	345 902	5 824	354 427	238 417	231 677
Maksutuotot	317	267	50	278	166	160
Kuntaosuudet	4 100	4 100	0	4 142	2 740	2 761
Tuet ja avustukset	1 325	391	934	763	453	274
Vuokratuotot	2 114	2 278	-164	2 033	1 372	1 468
Muut toimintatuotot	2 164	1 303	861	2 038	1 652	61 505
Toimintatuotot	361 747	354 241	7 506	363 681	244 799	297 844
Valmistus omaan käyttöön	1 920	1 920	0	1 889	1 216	1 180
Henkilöstökulut	-41 935	-42 643	708	-43 879	-27 500	-29 160
Palvelujen ostot	-97 547	-96 091	-1 456	-96 722	-60 364	-62 302
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-26 056	-26 915	859	-25 582	-16 049	-16 510
Vuokratulot	-9 074	-9 257	184	-7 789	-5 453	-5 129
Avustukset	0	0	0	0	0	0
Muut toimintakulut	-2 463	-3 024	560	-3 812	-2 495	-1 910
Toimintakulut	-177 075	-177 930	855	-177 784	-111 860	-115 012
Toimintakate	186 592	178 232	8 360	187 786	134 155	184 013
Rahoitustuotot ja -kulut	-66 916	-67 626	711	-66 469	-43 443	-43 770
Vuosikate	119 677	110 605	9 071	121 317	90 712	140 243
Poistot ja arvonalentumiset	-97 900	-97 341	-559	-94 897	-65 522	-62 737
Satunnaiset tuotot	0	0	0	60 074	0	0
Tilikauden tulos	21 776	13 264	8 512	86 493	25 189	77 506
Poistoeron muutokset	592	592	0	614	395	410
Varausten muutokset	0	0	0	0	0	0
Rahastojen muutokset	0	0	0	0	0	0
Tuloverot	-1 250	-912	-338	-1 326	-434	-209
Tilikauden yli-/alijäämä	21 118	12 944	8 174	85 782	25 150	77 706

HSY yhteensä

Tase (1 000 euroa)	TOT 31.8.2017	TP 2016		TOT 31.8.2017	TP 2016
Vastaavaa			Vastattavaa		
Aineettomat hyödykkeet	5 084	5 747	Peruspääoma	505 000	505 000
Aineelliset hyödykkeet	1 994 581	1 982 698	Arvonkorotusrahasto	0	0
Sijoitukset	185 942	185 942	Muut omat rahastot	0	0
Pysyvät vastaavat yhteensä	2 185 606	2 174 387	Muu oma pääoma	2 570	2 570
Toimeksiantojen varat	0	0	Ed. tilikausien yli-/alijäämä	111 501	25 718
Vaihto-omaisuus	1 706	1 411	Tilikauden yli-/alijäämä	25 150	85 782
Saamiset	44 608	37 341	Oma pääoma yhteensä	644 221	619 071
Rahoitusarvopaperit	0	0	Poistoero	4 733	5 128
Rahat ja pankkisaamiset	46 516	2 612	Vapaaehtoiset varaukset	0	0
Vaihtuvat vastaavat yhteensä	92 830	41 364	Pakolliset varaukset	29 727	29 704
			Toimeksiantojen pääomat	0	0
			Pitkäaikainen vieras pääoma	1 524 899	1 470 466
			Lyhytaikainen vieras pääoma	74 856	91 382
			Vieras pääoma yhteensä	1 599 755	1 561 848
Vastaavaa yhteensä	2 278 436	2 215 751	Vastattavaa yhteensä	2 278 436	2 215 751

Rahoituslaskelma (1 000 euroa)	TOT 31.8.2017	TP 2016
Vuosikate	90 712	121 317
Satunnaiset erät	0	60 074
Tulorahoituksen korjaukset	-410	-641
Investointimenot	-76 946	-166 801
Rahoitusosuudet investointimenoihin	179	851
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	0	0
Toiminnan ja investointien rahavirta	13 534	14 800
Antolainauksen muutokset	0	0
Lainakannan muutokset	48 072	-13 419
Oman pääoman muutokset	0	0
Muut maksuvalmiuden muutokset	-22 142	-5 822
Rahoituksen rahavirta	25 929	-19 241
Rahavarat 1.1.	46 516	7 052
Rahavarat 31.12.	7 052	2 612

HSY yhteensä

Tuloslaskelman tunnusluvut	1-8/2017	ENN 2017	TP 2016
Toimintatuotot/toimintakulut (%)	221,2 %	206,5 %	194,6 %
Toimintatuotot ilman kuntaosuuksia (%)	98,9 %	98,9 %	98,9 %
Vuosikate/poistot (%)	138,4 %	122,2 %	127,8 %
Kuntaosuudet/asukas	2,41	3,60	3,64
Taseen ja rahoituslaskelman tunnusluvut	31.8.2017	TP 2016	
Omavaraisuusaste (%)	28,5 %	28,2 %	
Suhteellinen velkaantuneisuus (%)	-	429,5 %	
Lainakanta (1 000 euroa)			
Investointien tulo-rahoitus (%)	117,9 %	73,1 %	
Kassan riittävyys (pv)	20,7	2,2	
Quick ratio	1,22	0,44	
Current ratio	1,24	0,45	

HSY vesihuolto

Tuloslaskelma (1 000 euroa)	ENN 2017	TA 2017	EROTUS ENN-TA	TP 2016	TOT 31.8.2017	TOT 31.8.2016
Myyntituotot	251 682	248 336	3 346	249 400	167 142	161 850
Maksutuotot	0	0	0	0	0	0
Kuntaosuudet	0	0	0	0	0	0
Tuet ja avustukset	282	104	178	435	215	134
Vuokratuotot	1 253	1 253	0	1 087	829	837
Muut toimintatuotot	1 579	764	815	897	1 235	656
Toimintatuotot	254 796	250 457	4 339	251 819	169 421	163 478
Valmistus omaan käyttöön	1 920	1 920	0	1 889	1 216	1 180
Henkilöstökulut	-23 144	-24 046	902	-25 028	-15 213	-16 556
Palvelujen ostot	-38 616	-36 451	-2 165	-34 013	-21 044	-21 301
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-22 890	-24 211	1 321	-23 252	-14 145	-15 138
Vuokrakulut	-7 000	-7 112	112	-6 487	-4 207	-4 262
Avustukset	0	0	0	0	0	0
Muut toimintakulut	-1 662	-2 191	529	-2 707	-2 137	-1 349
Toimintakulut	-93 311	-94 011	700	-91 487	-56 745	-58 605
Toimintakate	163 405	158 366	5 038	162 222	113 891	106 053
Rahoitustuotot ja -kulut	-65 076	-64 445	-631	-63 219	-43 109	-42 118
Vuosikate	98 329	93 921	4 407	99 003	70 783	63 935
Poistot ja arvonalentumiset	-81 941	-81 566	-375	-78 542	-54 728	-51 806
Satunnaiset tuotot	0	0	0	0	0	0
Tilikauden tulos	16 388	12 355	4 032	20 462	16 055	12 129
Poistoeron muutokset	0	0	0	0	0	0
Varausten muutokset	0	0	0	0	0	0
Rahastojen muutokset	0	0	0	0	0	0
Tuloverot	-1 250	-912	-338	-1 326	-434	-209
Tilikauden yli-/alijäämä	15 138	11 443	3 694	19 136	15 621	11 920

HSY jätehuolto

Tuloslaskelma (1 000 euroa)	ENN 2017	TA 2017	EROTUS ENN-TA	TP 2016	TOT 31.8.2017	TOT 31.8.2016
Myyntituotot	101 602	99 269	2 332	106 811	71 589	63 439
Maksutuotot	317	267	50	278	166	144
Kuntaosuudet	0	0	0	0	0	0
Tuet ja avustukset	874	54	820	170	233	59
Vuokratuotot	861	1 025	-164	960	554	591
Muut toimintatuotot	585	539	46	636	370	309
Toimintatuotot	104 239	101 154	3 085	108 856	72 913	64 543
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0	0	0	0
Henkilöstökulut	-7 068	-6 875	-193	-7 158	-4 642	-4 378
Palvelujen ostot	-70 937	-71 155	218	-74 052	-46 862	-44 136
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-2 688	-2 273	-415	-1 972	-1 643	-1 063
Vuokrakulut	-1 054	-1 129	76	-436	-601	-263
Avustukset	0	0	0	0	0	0
Muut toimintakulut	-725	-754	29	-1 045	-322	-474
Toimintakulut	-82 472	-82 186	-286	-84 664	-54 070	-50 314
Toimintakate	21 767	18 968	2 799	24 192	18 843	14 228
Rahoitustuotot ja -kulut	-1 818	-3 181	1 364	-3 968	-315	-2 120
Vuosikate	19 950	15 787	4 163	20 225	18 528	12 108
Poistot ja arvonalentumiset	-14 514	-14 514	0	-15 031	-9 856	-9 055
Satunnaiset tuotot	0	0	0	0	0	0
Tilikauden tulos	5 436	1 273	4 163	5 193	8 672	3 053
Poistoeron muutokset	592	592	0	614	395	369
Varausten muutokset	0	0	0	0	0	0
Rahastojen muutokset	0	0	0	0	0	0
Tuloverot	0	0	0	0	0	0
Tilikauden yli-/alijäämä	6 028	1 865	4 163	5 808	9 066	3 422

HSY seutu- ja ympäristötieto

Tuloslaskelma (1 000 euroa)	ENN 2017	TA 2017	EROTUS ENN-TA	TP 2016	TOT 31.8.2017	TOT 31.8.2016
Myyntituotot	1 020	874	146	732	634	523
Maksutuotot	0	0	0	0	0	0
Kuntaosuudet	3 692	3 692	0	3 734	2 468	2 489
Tuet ja avustukset	138	202	-64	70	5	23
Vuokratuotot	0	0	0	0	0	0
Muut toimintatuotot	0	0	0	0	0	0
Toimintatuotot	4 850	4 768	82	4 536	3 107	3 035
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0	0	0	0
Henkilöstökulut	-2 228	-2 280	52	-2 169	-1 386	-1 474
Palvelujen ostot	-2 007	-2 217	210	-1 894	-1 191	-1 135
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-172	-122	-50	-124	-91	-61
Vuokrakulut	-152	-148	-4	-131	-100	-83
Avustukset	0	0	0	0	0	0
Muut toimintakulut	-13	-15	3	-12	-4	-4
Toimintakulut	-4 573	-4 782	210	-4 331	-2 773	-2 757
Toimintakate	278	-14	292	205	334	279
Rahoitustuotot ja -kulut	0	0	0	0	0	0
Vuosikate	278	-14	292	205	334	279
Poistot ja arvonalentumiset	-230	-250	20	-228	-153	-152
Satunnaiset tuotot	0	0	0	0	0	0
Tilikauden tulos	48	-264	312	-23	181	127
Poistoeron muutokset	0	0	0	0	0	0
Varausten muutokset	0	0	0	0	0	0
Rahastojen muutokset	0	0	0	0	0	0
Tuloverot	0	0	0	0	0	0
Tilikauden yli-/alijäämä	48	-264	312	-23	181	127

Metropolia Ammattikorkeakoulu Oy

42%

Helsingin kaupungin
omistusosuus

Toimitusjohtaja	Riitta Konkola
Hallituksen puheenjohtaja	Henri Kuitunen
Hallituksen jäsen	Kalevi Ekman
Hallituksen jäsen	Jemi Heinilä
Hallituksen jäsen	Elina Lehto-Häggroth
Hallituksen jäsen	Martti Lipponen
Hallituksen jäsen	Tuula Saxholm
Hallituksen jäsen	Sampo Suihko
Hallituksen jäsen	Jarmo Varteva
Hallituksen jäsen	Ritva Viljanen
Tilintarkastaja	Leif-Erik Forsberg, JHT, KHT, KPMG Julkishallinnon palvelut Oy

Yhtiön toimiala

Metropolia Ammattikorkeakoulu Oy:n toimialana on ylläpitää ammattikorkeakoulua ja harjoittaa ammattikorkeakoulun koulutusaloihin liittyvää koulutus- ja muuta toimintaa.

Toiminta ja merkittävimmät rapautumat raportointikaudella

Metropolian uusi strategia ulottuu vuoteen 2020. Metropolian tahtotilana on olla osaamisen rohkea uudistaja ja tulevaisuuden aktiivinen rakentaja. Strategian mukaisesti Metropolia keskittyy laadukkaaseen oppimiseen ja työelämäyhteistyöhön. Toimintakulttuuria ja osaamista uudistetaan digitalisaation ja kehittyvien kampusten myötä. TKI- ja liiketoiminnassa haetaan kasvua erityisesti vaikuttavuudessa ja ulkoisessa rahoituksessa.

Metropolian strategia toteutuu toimintasuunnitelmana, jonka osa-alueista vastaavat Metropolian johtoryhmän jäsenet:

1) Oppimistoiminta

Oppimistoiminnan osalta keskittyy toiminnan laadun ja palautekulttuurin kehittämiseen sekä

parempiin työelämäyhteyksiin. Metropolia on syventänyt yhteistyötä strategisten liittoumakumppanien Haaga-Helian ja Laurean kanssa kehittämällä keskinäistä opiskelijaliikkuvuutta yksilöllisillä opintopoluilla, organisoimalla kansainvälisen kesäkouluun, joka sisältää nyt myös virtuaaliopintojaksotarjontaa, sekä parantamalla opiskelijoiden työelämäyhteyksiä ja yrittäjyysvalmiuksia. Yhteistyötä toisen asteen ammatillisten oppilaitosten kanssa toteutetaan metropolialueella. Metropolian ja Jyväskylän ammattikorkeakoulun yhteisessä kuntoutusalan osaamiskeskitymässä syksyllä käynnistyi moniammatillisen kotikuntoutuksen erikoistumisopintoihin on laadittu opetussuunnitelma ja toteutettu opiskelijahaku.

2) TKI-toiminta

TKI-toiminnassa on kehitetty yleispätevää konseptia TKI-toimijoita yhteen saattavasta osaamiskeskitymämallista. Metropolian osaamiskeskitymistä Älykkäämmän liikkuvuuden osaamiskeskitymän toiminta on alkanut vahvasti ja LivingWell-osaamiskeskitymä on käynnistymässä kytkettynä Myllypuron tulevan kampuksen toimintamalleihin. Haaga-Helian ja Laurean kanssa on valmisteltu yhteistyössä hankkeita sekä avoimen TKI-toiminnan periaatteita. Kansainvälisen U!REKA-konsortion TKI-yhteistyö on käynnistynyt yhteys henkilöiden ja yhteisten teemojen tunnistamisella. Metropolia oli toisen kvartaalin lopussa mukana 100 käynnissä olevassa hankkeessa

3) Liiketoiminta: Metropolian täydennyskoulutus ja yrityspalvelut

Metropolian liiketoiminnan alkuvaiheen kehittämässä on keskitytty myymään katteelliseksi liiketoiminnaksi kutsuttuja tuotteita ja palveluja, kuten täydennyskoulutuksia, testauspalveluja, asiantuntijoiden konsultaatiopalveluja ja tilavuokrausta. Vuoden 2017 aikana liiketoimintaa on tarkoitus kehittää ja laajentaa yhä enemmän myös opetus- ja muun toiminnan yhteydessä syntyvien tuotteiden ja palveluiden kaupallistamiseen.

Työvoimakoulutusta koskevan lainsäädännön väliaikainen muutos mahdollistaa korkeakoulutetuille suunnattavia koulutuksia, joiden käynnistämistä on aktiivisesti valmisteltu Metropoliaassa. Metropolian, Haaga-Helian ja Laurean perustama

EduExcellence-koulutusvientiyhtiö käynnisti toimintansa maaliskuussa 2017 hallitustyöskentelyllä. Toisella kvartaalilla vientiyhtiölle valittiin toimitusjohtaja.

Vuonna 2017 katetta tavoittelevan liiketoiminnan tulotavoite on 4,5 miljoonaa euroa. Kesäkuun loppuun mennessä tulotavoitteesta oli saavutettu 1,9 miljoonaa euroa (42 %). Opetuksen yhteydessä myytävien tuotteiden ja palveluiden tulot olivat 0,6 miljoonaa euroa. Yhteensä katteellisen ja katteettoman liiketoiminnan tulot olivat 2,5 miljoonaa euroa.

4) Digitalisaatio

Metropolia jatkaa edelleen digitaalisten mahdollisuuksien hyödyntämistä prosesseissaan ja toiminnassaan. Vuoden 2017 alussa Metropolia aloitti digipäällikkö, joka johtaa opetuksen kehittämistä digipedagogiikan keinoin ja luotsaa vastaperustettua digimentoreiden verkostoa. Virtuaalikampuksen kehittämistä on jatkettu, ja yhteistyö Haaga-Helian ja Laurean kanssa on aloitettu kampuksen määrittelynsalalta.

5) Toimintakulttuurin uudistaminen

Toimintakulttuurin uudistaminen on edennyt suunnitellusti vuoden alussa aloittaneen kehityspäällikön johdolla. Neljälle kampukselle siirtymistä tuetaan laatimalla osallistavien menetelmien uudet toimintajaukset. Arabian kampus, jonne kulttuurialan opetus keskitetään syksystä 2017 alkaen, toimii tässä suunnannäyttäjänä. Toimintatapojen yhdenmukaistamista on tehty mm. perehtymällä auditoinnista saatuihin kehitysehdotuksiin.

6) Kampukset

Metropolian tilastrategian mukaan toiminta keskitetään vuosien 2017–2019 aikana neljälle kampukselle: Arabiaan ja Myllypuroon Helsingissä, Leppävaaraan Espoossa ja Myyrmäkeen Vantaalla. Kokonaisuutena kampussuunnitelmien toteuttaminen on edennyt aikataulussa. Tulevien kampuustoimintojen sijoittelusuunnitelmaa on lähdetty laatimaan ensimmäisenä oppimistoiminnan osalta.

Myllypuron kampuksen talonrakennustyöt etenevät ja sisustuksen konseptisuunnittelu on valmistunut vuoden alussa. Vaiheistetun käyttöönoton väliaikaisjärjestelyjä on suunniteltu ja kiinteistöhuollon kilpailutuksen valmistelu on aloitettu.

Arabian kampuksella on käynnistetty korjaus- ja muutostyöt Arabiakeskuksesta vuokrattavissa tiloissa. Muutto Lummetieltä on toteutettu yhdessä käyttäjien kanssa. Hämeentie 161 -kiinteistöön tulevien

toimintojen sijoitussuunnitelmaa on tarkennettu ja sisäilmakorjaukset ovat alkaneet. Ruoholahdentorin toimipisteeseen Helsinkiin jää väliajaksi klassisen musiikin koulutusta.

Myyrmäen kampuksen laajennuksen runkotyöt ovat edenneet aikataulussa ja käyttäjien kanssa on valmisteltu vanhan rakennusosan muutosten toteuttamista kesällä 2017. Leppävaaran toimitilan sisäilmatutkimukset ovat valmistuneet ja tarvittavia korjaustoimenpiteitä suunnitellaan tulosten pohjalta.

Korkeakoulutuksen kehittämishankkeet 2017–2019

Metropolia koordinoi neljää opetus- ja kulttuuriministeriön rahoittamaa kehityshanketta vuosina 2017–2019. Nämä ovat Ammattikorkeakoulujen opiskelijavalintojen kehittämishanke, Digisti yhdessä -hanke, jossa luodaan ja kehitetään ammattikorkeakoulujen musiikin, tanssin ja esittävän taiteen digitaalisesti toteutettavia oppimiskokonaisuuksia, Bioanalytiikan digitaalinen verkkoportaaali -hanke sekä SOTKA-hanke, jossa kehitetään sosiaali- ja terveysalan satelliittikoulutusta alueelliseen työvoima- ja koulutustarpeeseen vastaavana ja yhteistyötä tiivistävänä konseptina. Hankkeita on käynnistetty alkuvuodesta 2017 aloituskokouksilla ja ohjausryhmien toiminnalla sekä verkkoportaalien työstämisellä. Metropolia on myös osatoteuttajana neljässä muussa opetus- ja kulttuuriministeriön rahoittamassa kehityshankkeessa.

Muuta ajankohtaista:

Metropolia osallistui marraskuussa 2016 Kansallisen koulutuksen arviointikeskuksen kansainväliseen laatujärjestelmän auditointiin. Metropolia läpäisi auditoinnin ja sai 24.2.2017 laatuleiman, joka on voimassa kuusi vuotta myöntöpäivästä alkaen. Metropolian laatujärjestelmä täyttää korkeakoulujen laadunhallinnan kansalliset kriteerit ja vastaa siten myös eurooppalaisia korkeakoulujen laadunhallinnan periaatteita ja suosituksia.

Metropolia on perustanut vuoden alussa Advisory Board -neuvonantajaryhmän. Siihen on koottu vaikutusvaltaisia henkilöitä mm. teollisuudesta, koulutusosalta ja järjestöistä keskustelemaan, sparraamaan ja antamaan ulkopuolista näkemystä tärkeistä asioista ja ilmiöistä. Advisory Boardin ensimmäinen kokoontuminen oli toukokuussa 2017.

Tuloskehitys

Metropolian liikevaihto ja muut toimintatuotot olivat yhteensä 62,7 miljoonaa euroa (63,8 milj. euroa 1.1–31.8.2016). Liikevaihto ja muut tuotot vähenivät

edellisestä vuodesta 1,2 miljoonaa euroa (-2,0 %). Liikevaihdon taso on edelleen pienentynyt -1,6 milj. euroa valtion perusrahoituksen vähenemisen myötä. Liikevaihto on kasvanut muussa toiminnassa 0,4 milj. euroa.

Toimintakulut olivat yhteensä 63,5 miljoonaa euroa, 1,3 miljoonaa euroa edellisen vuoden vastaava ajankohtaa pienemmät (-2,0 %). Vähennystä on tapahtunut ainoastaan henkilöstökuluissa -2,1 milj. euroa (-4,8 %), muut toimintakulut ovat kasvaneet edellisen vuoden vastaavasta ajankohdasta yhteensä 0,8 milj. euroa (+4,2 %).

Metropolian tulos per 31.8.2017 oli -0,6 milj. euroa tappiollinen. Metropolian budjetin toteutuminen suunniteltuna on haasteellinen, tällä hetkellä tuloksen ennustetaan olevan -0,7 milj. euroa tappiollinen.

Investoinnit

Suunnitelman mukaisesta investointibudjetista (8,7 milj. euroa) on 31.8.2017 mennessä toteutunut 2,7 milj. euroa (32 %). Investointien toteutus on edennyt suunnitellusti ja kilpailutuksia on käynnissä. Osa investoinneista on toteutunut kilpailutuksen myötä suunniteltua edullisemmin. Toteutus painottuu Arabian kampuksessa loppuvuoteen ja investointien ennustetaan toteutuvan 0,7 miljoonaa euroa budjetitua pienempinä.

Rahoitus ja vastuusitoumukset

Metropolian taloudellinen tilanne ja maksuvalmius olivat raportointikaudella hyviä.

Henkilöstö

Henkilöstökulut 42,3 miljoonaa euroa toteutuivat 2,1 miljoonaa euroa (-4,8 %) edellisen vuoden vastaava ajankohtaa pienempinä. Henkilöstökulut olivat 68 prosenttia liikevaihdosta. Henkilöstökulut ovat vähentyneet yt-päätösten mukaisesti ja niiden ennustetaan toteutuvan suunnitellun mukaisina.

Päätoimisen henkilöstön määrä oli 998. Edellisen vuoden henkilöstöraportin tilastointipäivänä 31.12.2016 henkilöstömäärä oli 1 019, johon verrattuna vähennystä on 21. Rekrytoinnissa noudatetaan maltillisuutta ja kaikkeen rekrytointiin tarvitaan toimitusjohtajan lupa.

Toiminnan riskit ja tulevaisuuden näkymät

Ammattikorkeakoulujen perusrahoituksen voimakkaat leikkaukset muodostavat suurimman toiminnallisen ja taloudellisen riskin Metropolian toiminnalle. Hallitusohjelmaan ja valtionalouden kehyspäätöksiin sisältyvä menosäästö ammattikorkeakoulujen valtionrahoituksessa merkitsee Metropolialle arviolta yhteensä 4,2 miljoonan euron perusrahoituksen pienennystä vielä vuosina 2017 ja 2018.

Vuoden 2017 alussa uudistunut rahoitusjärjestelmä sisältää varsinaista strategiarahoituksen osuutta 5 prosenttia. Nykyistä vastaava rahoitusosuus edellyttää onnistumista mm. strategisissa päätöksissä, toiminnan kehittämisessä ja rakenteiden uudistamisessa. Tutkintotavoitteiden mahdollinen pienentyminen ja sitä kautta tutkintoleikkurin rahoitusta leikkaava merkitys on yksi riskitekijä.

Metropolia on luovutussopimusten perusteella sitoutunut ulkopuolisten toimijoiden kanssa pitkäaikaisiin vuokrasopimuksiin, jotka aiheuttavat riskitekijöitä rahoituksen ja toiminnan muutostilanteissa. Yhtiön hallituksen päätös neljälle kampusalueelle keskittymisestä on toiminnallisesti ja taloudellisesti myönteinen ratkaisu ja samalla riskejä vähentävä tekijä.

Riskienhallinnan keskeisinä tekijöinä ovat lisäksi kassavarojen hajauttamien, varovainen ja vastuullinen sijoittaminen sekä vastuu- ja vahinkovakuutukset.

Ammattikorkeakoulujen uudistettu asema ja organisointi korostavat korkeakoulujen strategisen johtamisen merkitystä ja mahdollisuuksia. Toimintaympäristön yhä nopeammat muutokset, toimintahorisontin ulottuminen pidemmälle tulevaisuuteen ja pitkän tähtäimen tavoitteiden asettaminen edellyttävät korkeakouluilta vahvaa strategista johtamista. Korkeakoulujen itsenäinen taloudellinen asema ja siihen liittyvä vastuu korostavat myös talousjohtamisen merkitystä.

Tilanne edellyttää voimakkaita, strategisesti oikein kohdennettuja toimenpiteitä liikevaihdon kasvattamiseksi. Ulkopuolisen rahoituksen lisääminen on keskeinen tavoite. Tämä edellyttää TKI-toiminnan, koulutuksen ja osaamisen myynnin sekä muun ammattikorkeakoulun liiketoiminnan, esimerkiksi koulutusviennin, kasvattamista.

Tuloslaskelma (1 000 euroa)	ENN 2017	TA 2017	EROTUS ENN-TA	TP 2016	TOT 31.8.2017	TOT 31.8.2016
Liikevaihto	94 249	94 229	20	97 298	62 266	63 435
Muut tuotot	530	300	230	550	459	368
Palveluostot	-1 800	-1 700	-100	-1 765	-1 151	-1 043
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1 800	-1 700	-100	-1 849	-1 185	-990
Henkilöstökulut	-63 800	-63 624	-176	-66 975	-42 333	-44 463
Poistot ja arvonalentumiset	-4 500	-4 500	0	-4 289	-3 000	-2 848
Muut kulut	-24 000	-23 167	-833	-23 608	-15 842	-15 449
Liikevoitto/-tappio	-1 121	-162	-959	-638	-785	-991
Rahoitustuotot	420	400	20	998	242	2
Rahoituskulut	-20	0	-20	-29	-19	0
Voitto/tappio ennen tilin- päättösiirtoja	-721	238	-959	332	-562	-988
Poistoeron muutos	0	0	0	0	0	0
Varausten muutos	0	0	0	0	0	0
Rahastojen muutos	0	0	0	0	0	0
Verot	-38	0	-38	0	-11	0
Tilikauden voitto/tappio	-759	238	-997	332	-574	-988

Tase (1 000 euroa)	TOT 31.8.2017	TP 2016	TOT 31.8.2017	TP 2016
Vastaavaa			Vastattavaa	
Aineettomat hyödykkeet	4 971	4 044	Osakepääoma	4 500
Aineelliset hyödykkeet	10 000	9 353	Arvonkorotusrahasto	0
Sijoitukset	88	110	Muut omat rahastot	4 582
Pysyvät vastaavat yhteensä	15 059	13 507	Ed. tilikausien yli-/alijäämä	29 936
Vaihto-omaisuus	0	0	Tilikauden yli-/alijäämä	-759
Saamiset	4 000	4 367	Oma pääoma yhteensä	38 259
Rahoitusarvopaperit	28 000	27 401	Poistoero	0
Rahat ja pankkisaamiset	4 000	5 598	Vapaaehtoiset varaukset	0
Vaihtuvat vastaavat yh- teensä	36 000	37 366	Pakolliset varaukset	0
			Pitkäaikainen vieras pääoma	0
			Lyhytaikainen vieras pääoma	12 800
			Vieras pääoma yhteensä	12 800
Vastaavaa yhteensä	51 059	50 873	Vastattavaa yhteensä	50 873

Rahoituslaskelma (1 000 euroa)	TOT 31.8.2017	TP 2016
Varsinaisen toiminnan ja investointien kassavirta		
Tulorahoitus	-1 121	-638
Liikevoitto	4 500	4 289
Poistot	400	970
Rahoitustuotot ja -kulut	-38	0
Verot	500	486
Muut oikaisut	-8 667	-5 446
Investoinnit	-4 426	-339
Varsinaisen toiminnan ja investointien nettokassavirta	0	0
Rahoitustoiminnan kassavirta		
Lainakannan muutokset	0	100
Oman pääoman muutokset	0	0
Muut maksuvalmiuden muutokset	0	100
Rahoitustoiminnan nettokassavirta	0	0
Kassavarat 1.1.	19 908	20 148
Kassavarat 31.12.	15 482	19 908

Toiminnan volyymi ja kannattavuus		ENN 2017	TP 2016
Liikevaihdon muutos	%	-3,1	-3,0
Henkilöstökulut liikevaihdosta	%	67,3	68,4
Investoinnit	1 000 €	7 243	5 446
Liikevoitto	%	-1,2	-0,7
Tilikauden tulos	%	-0,8	0,3
Nettotulos	%	-0,8	0,3
Oman pääoman tuotto	%	-2,0	0,9
Sijoitetun pääoman tuotto	%	-1,8	0,9
Vakavaraisuus		TP 2016	TP 2016
Omavaraisuus	%	74,9	76,7
Suhteellinen velkaantuneisuus	%	13,6	12,2
Maksuvalmius		TP 2016	TP 2016
Current ratio		2,8	3,5
Quick ratio		2,8	3,5

Tunnuslukujen laskukaavat

Kannattavuuden tunnusluvut

Liikevoitto (%)

$$100 \times \text{Liikevoitto} / \text{Kokonaistuotot}$$

Tunnusluku kertoo kuinka paljon varsinaisen liiketoiminnan tuotoista on jäljellä ennen rahoituseriä ja veroja.

Viitteelliset ohjearvot:

yli 10 %	Hyvä
5 % – 10 %	Tyydyttävä
alle 5 %	Heikko

Nettotulos (%)

$$100 \times \text{Nettotulos}^* / \text{Kokonaistuotot}$$

* Nettotulos = Tulos – Satunnaiset tuotot ja kulut

Tunnusluku kertoo kuinka paljon varsinaisen liiketoiminnan tuotoista jää jäljelle ennen satunnaisia tuottoja ja kuluja. Nettotuloksen tulee olla positiivinen, jotta toimintaa voidaan pitää kannattavana.

ROE, Oman pääoman tuotto (%)

$$100 \times \text{Nettotulos} / \text{Oikaistu oma pääoma}$$

ROE mittaa yrityksen kykyä huolehtia omistajien yritykseen sijoittamista pääomista. Tunnusluku kertoo kuinka paljon omalle pääomalle on kertynyt tuottoa tilikauden aikana. Oman pääoman tuotto-taso määräytyy omistajien asettamien tuottovaatimusten mukaan, johon oleellisesti vaikuttaa sijoitukseen liittyvä riski.

Viitteelliset ohjearvot:

yli 20 %	Erinomainen
15 % – 20 %	Hyvä
10 % – 15 %	Tyydyttävä
5 % – 10 %	Välttävä
alle 5 %	Heikko

ROI, Sijoitetun pääoman tuotto (%)

$$(\text{Nettotulos} + \text{rah.kulut} + \text{verot}) / \text{Sijoitettu pääoma}^*$$

* Sijoitettu pääoma = Oikaistu oma pääoma + sijoitettu vieras pääoma

ROI mittaa yrityksen suhteellista kannattavuutta eli sitä tuottoa, joka on saatu yritykseen sijoitetulle tai muuta tuottoa vaativalle pääomalle. Tunnusluku kertoo mitä resursseja on tarvittu (eli yrityksen sitomaa pääomaa) tuloksen saamiseksi. Sijoitetun pääoman tuottovaatimus on yleensä alhaisempi kuin oman pääoman tuottovaatimus.

Viitteelliset ohjearvot:

yli 15 %	Erinomainen
10 % – 15 %	Hyvä
6 % – 10 %	Tyydyttävä
3 % – 6 %	Välttävä
alle 3 %	Heikko

Toimintatuotot toimintakuluista (%)

$$100 \times \text{Toimintatuotot} / (\text{Toimintakulut} - \text{Valmistus omaan käyttöön})$$

Tunnusluku kuvaa maksurahoituksen osuutta toimintamenoista.

Vuosikate poistoista (%)

$$100 \times \text{Vuosikate} / \text{Poistot ja arvonalentumiset}$$

Kun tunnusluvun arvo on 100 %, oletetaan kunnan tai kuntayhtymän tulo-rahoituksen olevan riittävä. Oletusta voidaan kuitenkin pitää pätevänä vain, jos poistot ja arvonalentumiset vastaavat kunnan tai kuntayhtymän keskimääräistä vuotuista investointitasoa. Investoinneilla tarkoitetaan tällöin poistonalaisien investointien omahankintamenoa, joka saadaan vähentämällä hankintamenoista valtionosuudet ja muut rahoitusosuudet.

Vakavaraisuuden tunnusluvut

Omavaraisuus (%)

$100 \times \text{Oikaistu oma pääoma} / (\text{Taseen loppusumma} - \text{Saadut ennakot})$

Omavaraisuusaste mittaa yrityksen vakavaraisuutta, tappionsietokykyä ja kykyä selviytyä sitoumuksista pitkällä tähtäimellä. Luku kertoo kuinka suuri osuus yrityksen varallisuudesta on rahoitettu omalla pääomalla.

Viitteelliset ohjearvot:

yli 40%	Hyvä
20% – 40%	Tyydyttävä
alle 20%	Heikko

Suhteellinen velkaantuneisuus (%)

$100 \times (\text{Oikaistun taseen velat} - \text{Saadut ennakot}) / \text{Liikevaihto}$

Suhteellinen velkaantuneisuus mittaa yrityksen velkojen suhdetta toiminnan laajuuteen. Korkea suhteellinen velkaantuneisuus edellyttää yritykseltä hyvää ja vakaata käyttökatetta ja liiketulosta, jotta lainojen hoidosta selvitään.

Viitteelliset ohjearvot:

alle 40 %	Hyvä
40 % – 80 %	Tyydyttävä
yli 80 %	Heikko

Investointien tulorahoitus (%)

$100 \times \text{Vuosikate} / \text{Investointien omahankintameno}$

Investointien tulorahoitus -tunnusluku kertoo kuinka paljon investointien omahankintamenosta on rahoitettu tulorahoituksella. Tunnusluku vähennettynä sadasta osoittaa prosenttiosuuden, mikä on jäänyt rahoitettavaksi pääomarahoituksella eli pysyvien vastaavien hyödykkeiden myynnillä, lainalla tai rahavarojen määrää vähentämällä.

Maksuvalmiuden tunnusluvut

Quick ratio (luku)

$\text{Rahoitusomaisuus} / (\text{Lyhytaikaiset velat} - \text{Saadut lyhytaikaiset ennakot})$

Quick ratio mittaa yrityksen mahdollisuutta selviytyä lyhytaikaisista veloistaan nopeasti rahaksi muutettavilla omaisuuserillään (rahoitusomaisuus). Tunnusluku mittaa yrityksen kassavalmiutta ja rahoituspuskurien tilaa. Mikäli yrityksen tulorahoitus on runsas, tulee se toimeen myös pienemmällä rahoituspuskurilla.

Viitteelliset ohjearvot:

yli 1	Hyvä
0,5 – 1	Tyydyttävä
alle 0,5	Heikko

Current ratio (luku)

$(\text{Rahoitusomaisuus} + \text{Vaihto-omaisuus}) / \text{Lyhytaikaiset velat}$

Current ratio tarkasteluperspektiivi on hieman pitempi kuin quick ratioissa, mutta siinä mitataan myös yrityksen kykyä selviytyä lyhytaikaisista veloistaan. Siinä nopeasti rahaksi muutettaviin eriin luetaan mukaan myös yrityksen vaihto-omaisuus.

Viitteelliset ohjearvot:

yli 2	Hyvä
1 – 2	Tyydyttävä
alle 1	Heikko

Kassan riittävyys (pv)

$365 \text{ pv} \times \text{Rahavarat } 31.12. / \text{Kassasta maksut tilikaudella}$

Tunnusluku ilmaisee monenko päivän kassasta maksut voidaan kattaa rahavaroilla. Rahavarioihin lasketaan rahoitusarvopaperit sekä rahat ja pankkisaamiset. Kassasta maksut kootaan seuraavista tilikauden tuloslaskelman ja rahoituslaskelman eristä.

Liitteet

24.10.2017

Yhteisön nimi: HUS-kuntayhtymä
Ajalta: 1.1.2017 – 31.8.2017
Laatija / pvä: Mäkitalo Merja 29.9.2017

Toiminta ja merkittävimmät tapahtumat raportointikaudella

Merkittävimmät toiminnalliset muutokset (euromääräisen vaikutukset on ilmoitettu 1-8/2017 ajanjaksolta).

Alla luetellut uudet toiminnot yhteensä 35,2 milj. euroa. Kilpailukykysovimuksen vaikutus henkilöstökuluihin - muutos vuodesta 2016, -20,5 milj. euroa.

Jäsenkuntien maksuosuuslaskutukseen sisältyvät työnjaolliset muutokset

- Havukosken psykiatrisen osaston sulku ja toiminnan siirto Vantaan kaupungille Hyksin Psykiatrian tulosyksiköstä (-0,2 milj. euroa)
- Helsingin kaupungin foniatrian toiminnan siirto Hyks-sairaanhoitoalueelle (0,3 milj. euroa)
- Hyvinkään sairaanhoitoalueen kuntien päihdepsykiatrian toiminnan siirto Hyvinkään sairaanhoitoalueelle (0,1 milj. euroa)
- Psykiatristen potilaiden hoidon laajentaminen Hyvinkään sairaanhoitoalueelle moniammatillisessa yhteistyössä Hyvinkään kaupungin kanssa 1.5. alkaen (0,4 milj. euroa)

Sairaanhoitoalueiden muihin palvelutuloihin sisältyvät työnjaolliset muutokset;

- Hammaslääketieteen kliinisen perusopetuksen käytännön harjoittelun toteuttaminen Helsingin sotevirastolta HUS:ille 1.1.2017 alkaen (3,3 milj. euroa)
- Porvoon sairaalan vaikeahoitoisten lasten ympärivuorokautinen kotisairaanhoito (0,4 milj. euroa)
- Helsingin kaupungin kiireetön sairaankuljetus Hyks Akuutti tulosyksikköön, (0,7 milj. euroa)
- Terveyskeskuseurantaosaston toiminnan siirto Lohjan sairaalalta Lohjan kaupungille (-0,8 milj. euroa)
- Carean kuvantamis- ja laboratoriopalvelut (18,6 milj. euroa)
- Lohjan sairaalan ensihoidon toimittajan vaihtuminen (0,1 milj. euroa)

Tukipalveluyksiköiden toimintatuottoihin sisältyviä uusia tukipalveluita jäsenkunnille ja HYKS erva-alueelle (nettona lisäys vuodesta 2016 on yhteensä 12,3 milj. euroa)

- Espoon sairaalan tukipalvelut
- Helsingin kaupungin laitoshuollon siirto HUS-Desikoon 1.6. alkaen (6,4 milj. euroa)
- Helsingin 1.4. ja Kirkkonummen tekstinkäsittely 1.5. HUS-Servisiin (1,0 milj. euroa)
- Apteekkipalveluiden laajentuminen Nurmijärven ja Kirkkonummen kunnille 1.4. alkaen (0,2 milj. euroa)
- Mäntsälän lääkehuoltopalvelut
- Helsingin Haartmannin sairaalan potilasruokapalvelut (1/2017-)
- Kirkkonummen hankinta- ja logistiikkapalvelut (9/2016-)
- Carean (10/2016-) hankinta- ja logistiikkapalvelut
- Apotti Oy:ltä veloitettava asiantuntijatyö

HUS:n sisäisistä sairaaloiden välisistä vuoden vaihteessa toteutetuista työnjaollisista muutoksista merkittävin oli Länsi-Uudenmaan sairaanhoitoalueen aikuis- ja nuorisopsykiatrian toiminnan hallinnollinen siirto osaksi HYKS psykiatrian tulosyksikön toimintaa. Porvoon sairaalan synnytystoiminta siirtyi HYKS Naistentautien tulosyksikköön ja osittain Hyvinkään sairaalaan. Lisäksi Porvoon sairaalasta siirrettiin ympärivuorokautinen lasten vuodeosaston toiminta HYKS Lasten ja nuorten sairauksien tulosyksikköön.

Lisäksi HUS:n sisällä toteutetaan/on toteutettu seuraavat organisatoriset muutokset:

- Porvoon, Lohjan ja Länsi-Uudenmaan sairaanhoitoalueiden psykiatristen ja lastenneurologisten palveluiden liittäminen Hyks Lasten ja nuorten sairauksien tulosyksikköön 1.9.2017 alkaen

24.10.2017

- Raviolin ravitsemusterapeuttien siirto Hyks Sisätautien ja kuntoutuksen tulosityksikköön 1.9.2017 alkaen
- Hyks Vatsakeskus tulosityksikön osastosihteerien siirto HUS-Serviisiin
- HUS-Servis, Ravioli ja HUS-Desiko liikelaitosten yhdistäminen HUS-Tukipalvelut tulosalueeksi sekä HUS-Apteekki ja HUS-Logistiikka liikelaitosten muutos tulosalueiksi 1.9.2017 alkaen.
- Valmistellaan TAHE- ja ICT-toimintojen yhtiöittämistä

Keskeisimmät tunnusluvut sairaanhoidollisen palvelutuotannon osalta

Sairaanhoidollinen palvelutuotanto	Tot. 1-8 / 2017	TA1-8 / 2017	Tot. 1-8 / 2016	Poikkeama-% Tot. / TA	Muutos-% Tot. / Edv.
Palvelutuotanto					
- Laskutus os uudella painotettu volyymimuutos				6,0%	5,3%
- Psykiatrian hoitopäivät, lkm 1)	107 643		110 677		-2,7%
- NordDRG-tuotteet, lkm	478 110	448 400	450 135	6,8%	5,0%
DRG-ryhmät	105 372	101 569	103 192	3,7%	2,1%
DRG-Oryhmät	96 267	88 355	89 694	9,0%	7,3%
Tähytykset	21 648	20 312	20 315	4,0%	6,6%
Pientoinenpiteet	70 570	67 740	69 252	4,2%	1,5%
900-ryhmä	102 150	167 350	167 500	0,4%	0,7%
Kustannusperusteinen jakso	111	83	84	75,5%	32,1%
- Käyntituotteet, lkm, somatiikka	898 097		856 231		4,5%
- Käyntituotteet, lkm, psykiatria	342 018		311 854		9,7%
- Tk-päivystyskäynnit, lkm	99 591	108 539	97 123	-8,2%	2,5%
- Laskutettavat silloivliehoitopäivät, lkm	343		355		-3,4%
- Käyntisuoritteet, lkm	1 725 946		1 622 566		6,4%
Päivystyskäynnit (s.is. myös DRG-laskutetut)	158 146		155 470		1,7%
Erikäynnit, lkm	178 941		167 278		7,0%
- Hoitopäiväpäivälisuoritteet, lkm	518 198		520 345		-0,4%
- Lekkaukset, lkm	59 / 14		5 / 188		4,4%
- Päiväkirurgiset lkm	23 233		22 078		5,2%
- Synnytykset, lkm 31.8.2017	11 105		11 799		-5,9%
- Hoidetut eri erikois sairaanhoidon potilaat	434 836		416 443		4,4%
- Hoidetut eri tk-päivystyspotilaat	76 132		76 306		-0,2%
- Erikoisalanhoitajien hoitoaika (ka.)					
Somatiikka, vrk	3,7		3,7		2,2%
Psykiatria, vrk	16,8		18,0		-6,8%
Hoidon saatavuus ja hoitopaasy					
- Lähetteen määrä (elektiiviset)	203 128		191 029		6,3%
- Lähetteen käsittelyaika > 21 vik, lkm	2 741		1 915		43,1%
> 21 vik, lkm 31.12.2016	2 691				
- Hoitopaasy osastolle odottavat potilaat 2)					
> 6 kk	488		878		-44,4%
laski	16 376		17 769		-7,8%
> 6 kk 31.12.2016	899				
- Klinikalla en hoiton odottavat potilaat 2)					
> 3 kk	2 673		4 515		-40,8%
laski	27 696		29 409		-5,8%
> 3 kk 31.12.2016	2 102				
Tuottavuus					
- Somaattinen palvelutuotanto					
DRG-piste kertymä (pisteitä)	1 389 124		1 330 643		4,4%
Henkilötön tuottavuus DRG-pisteet/hv 3)	202,9		198,2		2,4%
DRG-pisteen kustannus euroa/DRG-piste 4)	804,2		815,0		-1,3%
- Psykiatria					
Toteutuneet kokonaiskustannukset (euroa) / hoidetut potilaat	3 835		4 285		-10,5%

1) Ei sisällä asumispalvelupäiviä. Huom! Tammikuun 2016 ja 2017 luvut eivät vertailukelpoisia.

2) Hoitotakuun piiriin kuuluvat

3) DRG pisteet/hv ++ = paraneva tuottavuus ja - = heikkenevä tuottavuus

4) Euroa/DRG-piste (leikkokustannus). - = paraneva tuottavuus ja + = heikkenevä tuottavuus

HUS-Total 29.9.2017

Palveluiden kysyntä

Erikoissairaanhoidossa hoidettiin 403 310 potilasta tammi-elokuussa. Määrä kasvoi 4,1 % edellisestä vuodesta. Tästä jäsenkuntien potilaita oli yhteensä 379 715. Elokuun lopussa HUS:ssa oli hoidossa 26 jäsenkunnan potilasta, joiden hoidon tähänastiset kustannukset ylittävät 100 000 euroa (viisi yli 300 000 euroa). Elokuun lopussa HUS:ssa oli vastaavasti hoidossa 8 ulkokuntien potilasta, joiden hoidon tähänastiset kustannukset ylittävät 100 000 euroa (neljä yli 300 000 euroa).

24.10.2017

Tammi-elokuussa elektiivisten läheteiden määrä kasvoi 6,3 % edellisen vuoden vastaavaan ajankohtaan nähden, päivystyskäyntien määrä kasvoi 1,7 %. Vuoden 2017 tammi-elokuussa oli saman verran arkipäiviä kuin viime vuoden vastaavana aikana. Elektiivisten läheteiden lukumäärän kasvuun vaikutti erityisesti hammaslääketieteen perusopetuksen kliinisen koulutuksen siirtyminen Helsingin kaupungilta HUS Pää- ja kaulakeskukselle vuoden 2017 alusta. Kliiniseen hammaslääketieteelle saapui tammi-elokuussa 2017 2 681 lähetettä (vuonna 2016 0 lähetettä). Ilman kliinisen hammaslääketieteen läheteitä läheteiden lukumäärä kasvoi 4,9 % arkipäiväkorjauksen jälkeen. Läheteiden lukumäärä kasvoi myös psykiatrialla, jossa läheteiden lukumäärä tammi-elokuussa kasvoi 22,2 % arkipäiväkorjauksen jälkeen edellisen vuoden vastaavaan aikaan verrattuna. Psykiatrian läheteet ovat olleet kasvussa loppuvuodesta 2016 lähtien. Elektiivisellä läheteellä tammi-elokuussa saapuneista potilaista 61,4 % saapui terveyskeskuksen, 30,1 % yksityislääkärin lähettämänä ja muista sairaaloista tulleilla läheteillä 8,5 %. Edelliseen vuoteen verrattuna terveyskeskusten läheteiden osuus on kasvanut 1,0 prosenttiyksikköä ja yksityislääkäreiden läheteiden osuus vähentynyt 0,5 prosenttiyksikköä.

Potilaan vapaaseen valintaan perustuen HUS:iin saapui tammi-elokuussa yhteensä 1 589 lähetettä. Erikoisaloista eniten näitä läheteitä saapui psykiatria (559 kpl), kirurgiaan (234 kpl) ja silmätaudeille (210 kpl).

Läheteistä saatiin käsiteltyä tammi-elokuussa hoitotakuun puitteissa 98,7 %. Sairaanhoidoalueilta paras tilanne elektiivisten läheteiden käsittelyssä (ilman asiantuntijakonsultaatioita) oli Länsi-Uudellamaalla ja Porvoossa, joissa 99,5 % läheteistä saatiin käsiteltyä 21 päivän määräajan puitteissa. Heikoin tilanne oli HYKS sairaanhoidoalueella, jossa tammi-elokuun aikana 98,4 % läheteistä saatiin käsiteltyä hoitotakuun aikarajoissa.

Hoitotakuurajan ylittäneitä potilaita oli osastojonossa elokuun lopussa 488. Näistä kirurgiaan odotti 162 potilasta ja naistentaukeille 117 potilasta. Silmätaudeille odotti 93 potilasta, korva-nenä- ja kurkkutaukeihin odotti 62 potilasta sekä hamma- suu- ja leukasairauksille 25 potilasta. Lastentaukeille odotti 19 potilasta. Muille erikoisaloille odotti yhteensä 10 potilasta. Kirurgiassa merkittävin jono oli plastiikkakirurgiaan, 81 potilasta ja endokriiniseen kirurgiaan 25 potilasta. Hoitotakuussa pysyminen on lähinnä HYKS-sairaanhoidoalueen ongelma. Länsi-Uudenmaan sairaanhoidoalueella oli 8 yli 6 kk odottanut osastojonossa, muilla HUS:n sairaanhoidoalueilla ei ollut yhtään yli 6 kk odottanutta osastojonossa elokuun lopussa.

Osastohoitoon odottaneiden määrä väheni 7,8 % verrattuna viime vuoden vastaavan ajankohdan tilanteeseen ja yli 6 kk odottaneiden määrä väheni 44,4 % vuoden 2016 vastaavaan ajankohtaan verrattuna (8/2016: 878, 12/2016: 899).

Poliklinikahoitoon odottaneiden määrä väheni 5,8 % verrattuna edellisen vuoden vastaavan ajankohdan tilanteeseen ja yli 3 kk odottaneiden määrä väheni 40,8 % edellisen vuoden vastaavaan ajankohtaan verrattuna (8/2016: 4 515, 12/2016: 2 102).

Laskutus maksajittain

Muut maksajat

Tammi-elokuussa sairaanhoidollisen palvelutuotannon muiden kuin jäsenkuntamaksajien laskutus oli 108,9 milj. euroa ja se alitti talousarvion 3,3 milj. eurolla (-2,9 %). Muiden sairaanhoidopiirien laskutus oli 60,9 milj. euroa. Edelliseen vuoteen verrattuna muiden sairaanhoidopiirien laskutus kasvoi 1,9 %. Suurinta laskutuksen kasvu oli Satakunnan, Päijät-Hämeen, Pirkanmaan ja Pohjois-Karjalan sairaanhoidopiireissä. Kanta-Hämeen, Pohjois-Savon, Vaasan ja Pohjois-Pohjanmaan sairaanhoidopiirien toteutunut laskutus on puolestaan merkittävästi laskenut edellisvuodesta.

Jäsenkuntien maksuosuudet

Edelliseen vuoteen verrattuna jäsenkuntien maksuosuuslaskutus kasvoi tammi-elokuussa 5,6 %. Myös hoidettujen eri erikoissairaanhoidon potilaiden lukumäärä kasvoi tammi-elokuussa jäsenkuntien osalta 3,9 %. Toteumatluvut raportoidaan sekä kuluvan että edellisen vuoden osalta laskutuskauden mukaisesti, mikä on poistanut takautuvan laskutuksen vaikutuksen raportoinnissa. Jäsenkuntien maksuosuuslaskutus (ml. ostopalvelut) ylitti talousarvion 33,1 milj. eurolla (3,3 %). HUS-Kuntayhtymän valtuusto päätti 15.6.2017 kokouksessa palauttaa jäsenkunnille 50,0 miljoonaa euroa kesäkuussa 2017 kuntakohtaisen toteutuneen palvelukäytön mukaisessa suhteessa.

24.10.2017

Kesäkuussa 2016 palautettiin jäsenkunnille HUS:n vuoden 2015 tilinpäätöksen toteutuneen ylijäämä. Tulosta vaikutteisesti tehty 54,6 milj. euron palautus hankaloittaa jäsenkuntien maksuosuuslaskutuksen kehityksen vertailukelpoista seurantaa vuonna 2017.

YRÄLLINEN RAPORTTOIN TI HUOMIOIDEN ENNUSTETTU YLIJÄÄMÄN PALAUTUS JÄSENKUNNILLE

- 1) Luvut vuoden 2016 (6/2016: 54,6 milj. euroa ja 12/2016: 82,2 milj. euroa) ylijäämäpalautuksen jälkeen
2) 2016 toteuma ilman 6/2016 tehtyä vuodelle 2015 kuuluvaa palautusta 54,6 milj. euroa
3) Ennuste sisältää 6/2017 tehdyn ylijäämän palautuksen 50,0 milj. euroa
4) Tilikauden ennustettu tulos 50 milj. euron palautuksen jälkeen, joka sisältää LUSAn ensihoidon 2017 hyötyksen 0,9 milj. euroa sekä kertyneen ensihoidon alijäämän kattamisen 3,4 milj. euroa. Laskennassa huomioitu tukipalveluyksiköiden nettotulos. Alustava tieto, laskenta tehdään koko vuoden tasolla tilinpäätöksen yhteydessä huomoiden jo tehty palautus.

Laskutus €	Tot. 1-8 2017	TA 1-8 2017	Tot. 1-8 2016 1)	Poikk-% Tot. 1-8 2017 / TA 1-8 2017	Muutos-% Tot. 1-8 2017 / Tot. 1-8 2016	TA 2017	Ennuste 2017 3)	Ennustettu laskennallinen ylijäämäpal. TP 2017 yhteydessä 4)	Ennuste 2017 ylijäämän palautuksen jälkeen	Poikk-% Enn 2017 / TA2017	Tot. 2016 2) Proforma	Rullaava 12kk
Hyks-sha:n kunnat	738 863	707 902	691 714	4,4 %	6,8 %	1 081 211	1 133 107	-24 075	1 109 032	2,6 %	1 078 489	1 084 972
H0049 Espoo	165 626	160 632	156 364	3,1 %	5,9 %	245 059	252 978	-5 370	247 608	1,0 %	243 118	243 486
H0091 Helsinki	371 454	353 484	344 252	5,1 %	7,9 %	540 307	570 758	-12 009	558 749	3,4 %	539 495	545 803
H0092 Vantaa	147 866	140 980	140 056	4,9 %	5,6 %	215 211	227 705	-4 858	222 847	3,5 %	216 459	216 441
H0235 Kauniainen	5 712	5 558	5 247	2,8 %	8,9 %	8 495	8 712	-188	8 524	0,3 %	8 578	8 710
H0245 Kerava	23 659	23 309	22 944	1,5 %	3,1 %	35 596	36 097	-854	35 244	-1,0 %	35 453	34 795
H0257 Kirkkonummi	24 545	23 938	22 851	2,5 %	7,4 %	36 543	36 857	-797	36 060	-1,3 %	35 386	35 736
Länsi-Uudenmaan sha:n kunnat	35 912	35 731	33 990	0,5 %	5,6 %	54 174	54 050	-917	53 134	-1,9 %	54 440	54 033
H0078 Hanko	7 787	7 653	7 376	1,7 %	5,6 %	11 605	11 409	-205	11 204	-3,5 %	11 564	11 598
H0149 Inkoo	3 996	3 923	3 808	1,9 %	4,9 %	5 958	6 100	-70	6 030	1,2 %	6 425	6 414
H0710 Raasepori	24 130	24 155	22 813	-0,1 %	5,8 %	36 611	36 541	-641	35 900	-1,9 %	36 451	36 822
Lohjan sha:n kunnat	68 170	67 939	64 892	0,3 %	5,1 %	103 467	104 034	-451	103 583	0,1 %	101 697	101 385
H0224 Karkkila	7 143	6 832	6 461	4,5 %	10,5 %	10 402	10 629	-71	10 558	1,5 %	10 117	10 431
H0444 Lohja	37 101	37 064	35 800	0,1 %	3,6 %	56 453	56 955	-186	56 769	0,6 %	55 663	55 047
H0755 Siuntio	4 461	4 226	3 861	5,6 %	15,6 %	6 429	6 545	-35	6 510	1,3 %	6 133	6 494
H0927 Vihti	19 465	19 817	18 769	-1,8 %	3,7 %	30 183	29 906	-159	29 746	-1,4 %	29 783	29 413
Hyvinkään sha:n kunnat	128 008	126 224	124 661	1,4 %	2,7 %	192 787	199 806	-6 128	193 678	0,5 %	188 904	185 497
H0106 Hyvinkää	34 188	33 508	32 129	2,0 %	6,4 %	51 387	53 451	-1 668	51 784	0,8 %	48 878	49 180
H0186 Järvenpää	28 414	27 982	28 623	1,5 %	-0,7 %	42 681	44 556	-1 375	43 180	1,2 %	42 981	41 235
H0505 Mäntsälä	14 182	13 435	12 865	5,6 %	10,2 %	20 497	22 230	-673	21 557	5,2 %	20 635	21 248
H0543 Nummijärvi	26 618	26 986	26 801	-1,4 %	-0,7 %	41 137	41 537	-1 257	40 280	-2,1 %	40 046	38 375
H0858 Tuusula	24 605	24 313	24 243	1,2 %	1,5 %	37 085	38 032	-1 155	36 877	-0,6 %	36 363	35 459
Porvoon sha:n kunnat	65 308	65 322	65 594	0,0 %	-0,4 %	101 125	100 910	-1 421	99 489	-1,6 %	98 052	95 619
H0018 Askola	3 189	3 507	3 588	-9,1 %	-11,1 %	5 414	4 859	-87	4 772	-11,9 %	5 179	4 618
H0407 Lapinjärvi	2 112	2 000	2 036	5,6 %	3,7 %	3 096	3 188	-42	3 146	1,6 %	3 078	3 089
H0434 Loviisa	9 657	10 059	9 194	-4,0 %	5,0 %	15 582	15 132	-191	14 941	-4,1 %	14 589	14 748
H0611 Pomainen	2 894	3 183	3 041	-9,1 %	-4,8 %	4 921	4 573	-71	4 502	-8,5 %	4 647	4 382
H0638 Porvoo	35 227	34 274	35 048	2,8 %	0,5 %	53 097	54 025	-739	53 286	0,4 %	51 348	50 480
H0753 Sipoo	12 229	12 299	12 687	-0,6 %	-3,6 %	19 014	19 133	-291	18 842	-0,9 %	19 210	18 323
Jäsenkunnat yhteensä	1 036 260	1 003 120	980 874	3,3 %	5,6 %	1 532 763	1 591 909	-32 992	1 558 916	1,7 %	1 521 582	1 522 307

HUS Total 26.9.2017

Tuloskehitys

Kumulatiivisesti jäsenkuntien maksuosuuslaskutus ylitti tammi-elokuussa kuukausikohdennetun talousarvion 3,3 % (33,1 milj. euroa) (1-7/2017: 2,2 %). Ilman palautusta jäsenkuntien maksuosuuslaskutus olisi ylittänyt tammi-elokuussa kuukausikohdennetun talousarvion 8,3 % (83,1 milj. euroa). Toteumassa on kuitenkin suuria kuntakohdellaisia eroja, kuten aikaisempinakin vuosina. Tammi-elokuussa 17 jäsenkunnan toteutunut laskutus ylitti kuukausikohdennetun talousarvion ja 7 kunnan laskutus vastaavasti alitti talousarvion. Talousarvioon verrattuna jäsenkuntien palveluiden määrällisen kysynnän vaikutus laskutuksen kasvuun oli 5,9 % (määräero) ja käytettyjen palveluiden keskihinnan vaikutus oli 1,7 % (hintaero).

Muiden kuin jäsenkuntamaksajien laskutus (108,9 milj. euroa) toteutui tammi-elokuussa 3,3 milj. euroa (2,9 %) talousarviota pienempänä. Muiden sairaanhoitopiirien laskutus ylitti talousarvion 1,2 milj. euroa (1,9 %) ja ERVA -alueen laskutus alitti talousarvion 2,1 milj. euroa (7,4 %). Muiden maksajien talousarvion toteutumisessa on jatkuvaa epävarmuutta, koska vaativien erityistason hoitojen laskutuksen suuruus yhteensä ja erityisesti kohdentuminen eri maksajille vaihtelee kuukausittain ja vuosittain.

Jäsenkuntien maksuosuuslaskutus kasvoi viime vuoden tammi-elokuun toteumasta 5,6 % (55,4 milj. euroa). Vuonna 2017 maksuosuuslaskutus sisältää 50,0 miljoonan euron jäsenkuntapalautuksen ja vuonna 2016 54,6 miljoonan euron palautuksen. Ilman palautuksia maksuosuus olisi kasvanut 4,9 % (50,7 milj. euroa). Verrattuna edelliseen vuoteen jäsenkuntien palveluiden määrällisen kysynnän vaikutus laskutuksen kasvuun oli 5,1 %, kun taas hintaeron vaikutus oli -0,4 %. Jäsenkuntien maksuosuuslaskutuksen suureen määrään vaikuttaa osaltaan jononpurkutoimenpiteet, joita HUS:ssa on tehty alkuvuodesta 2017. Hoitotakuun ylittäneiden odottajien lukumäärät on saatu laskemaan huolimatta kasvaneesta lähetemäärästä. Jäsenkuntien läheteet kasvoivat viime vuoteen verrattuna 7,7 % ja jäsenkuntien potilaita hoidettiin tammi-elokuussa 3,9 % enemmän kuin viime vastaavaan aikaan.

24.10.2017

Tammi-elokuussa sitovat nettokulut ylittivät talousarvion 1,0 % (10,1 milj. euroa) ja kasvoivat viime vuoden toteumaan verrattuna 1,9 % (19,3 milj. euroa). Toteutunut kumulatiivinen talousarvioylitys johtuu tammi-elokuussa toimintakuluista. Toimintakulut ylittivät talousarvion 1,3 % eli 16,5 milj. euroa ja vastaavasti toimintavolyymi ylitti 6,0 % talousarvion.

Tammi-elokuun toteutunut tilikauden tulos on 15,2 milj. euroa ylijäämäinen. Kesäkuun 2017 tulos sisältää 50,0 miljoonan euron jäsenkuntapalautuksen ja kesäkuun 2016 tulos 54,6 miljoonan euron jäsenkuntapalautuksen. Ilman palautusta ylijäämä olisi ylittänyt talousarvion 77,5 milj. euroa ja kasvoi ilman 2017 ja 2016 palautuksia 35,9 milj. euroa edellisvuoteen verrattuna.

Kun huomioidaan kilpailukyky sopimuksen vaikutus, jäsenkunnilta ja Carealta HUS:lle siirtyneiden uusien toimintojen kulut ja tukipalveluyksiköiden uudet jäsenkunta-asiakkuudet oli toimintakulujen vertailukelpoinen kasvu tammi-elokuussa viime vuoteen verrattuna 2,0 %. Ilman kilpailukyky sopimuksen positiivista vaikutusta vertailukelpoinen toimintakulujen kasvu olisi ollut 3,7 %. Toimintakulujen kokonaiskasvu viime vuodesta sisältäen em. toiminnot ja kilpailukyky sopimuksen vaikutuksen on 4,8 %.

Ennuste

(1 000 euroa)	2017	2017	Poikkeama- % (enn/bud)	2016	Muutos-% (enn/edv)	Muutos-% (bud/edv)
	Ennuste (12 kk)	Budjetti (12 kk)		Ed.vuosi (12kk)		
Jäsenkuntien maksuosuus ennen palautuksia 6/2017 tehty ylijäämän palautus	1 641 909	1 532 763	7,1 %	1 603 757	2,4 %	-4,4 %
2016 ylijäämän palautus	-50 000			-82 176		
Jäsenkuntien maksuosuus palautuksen jälkeen 2015 ylijäämän palautus	1 591 909	1 532 763	3,9 %	1 521 582	4,6 %	0,7 %
Jäsenkuntien maksuosuus palautuksen jälkeen				-54 648		
Tilikauden ennustettu tulos/tulos kirjanpidon mukaan 2015 ylijäämän palautus	35 511	-910		-56 009		-54 648
LUSA:n ensihoidon alijäämän hyvitys	910					
Jäsenkunnille palautettava ylijäämä ennen ensihoidon	36 421					
Ensihoidon kertyneen alijäämän kattaminen	-3 429					
2017 ylijäämän ennustettu palautus	-32 992					
Operatiivinen tulos (2016/TA =LUSAn ensihoidon alijäämä)	0	-910		-1 361		

Vuoden 2017 toiminnan ja talouden raportointiaikataulun mukaisesti kaikki HUS-kuntayhtymän yksiköt päivittivät syyskuussa koko vuoden toiminnan ja talouden ennusteen. Ennustetta laadittaessa käytössä oli tammi-heinäkuun toteumatiedot ja osittain elokuun toteumatietoja. Ennuste on päivitetty kuukausikohtaisena kalenterivuoden jäljellä olevien kuukausien osalta. Yksiköiden johdon päivittämä vuosiennuste päättyi kuntayhtymätasolla sitovien nettokulujen osalta 1,9 % (29,4 milj. euron) ylitykseen ja 35,5 milj. euron ylijäämään. Kesäkuussa 2017 tehtiin jo jäsenkuntien maksuosuuteen kohdennettu 50,0 milj. euron ylijäämän palautus.

Tilinpäätöksen yhteydessä ennustettu ylijäämä palautetaan jäsenkunnille vähennettynä HUS-kuntayhtymän taseeseen kertyneellä ensihoidon alijäämällä. Tällöin tarkistetaan ylijäämän kohdennus (ml. jo ennakkotietoihin perustuen palautettu 50 milj. euroa). Jakoperusteena käytetään jäsenkunnan koko vuoden erikoissairaanhoidon palvelukäytön euromääräistä osuutta.

Investoinnit

Vuoden 2017 investointien toteuma-arvio on laadittu elokuun loppuun asti voimassa olevan organisaatorakenteen mukaisesti, ts. lakkautettavien liikelaitosten investoinnit on vielä käsitelty liikelaitosten ryhmässä koko vuotta koskien. Liikelaitosten ennusteet sisältävät niiden tilinpäätöstilanteen 31.8.2017 tiedot ja arviot loppuvuoden kuluista tulosalueina. Valtuusto hyväksyi 31.8.2017 talousarvion 2017 investointiosaan tulosalueiden investointien yhteismäärää koskevan muutosesityksen. Vuositason ennuste vastaa valtuuston päätöstä.

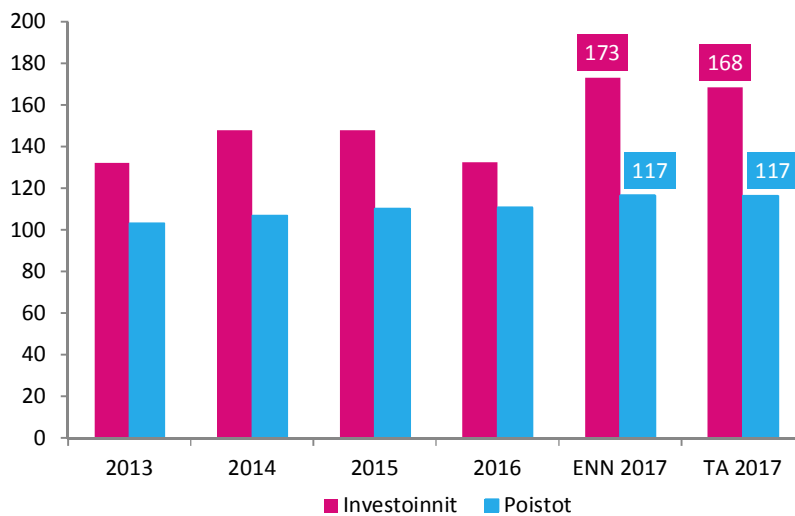

24.10.2017

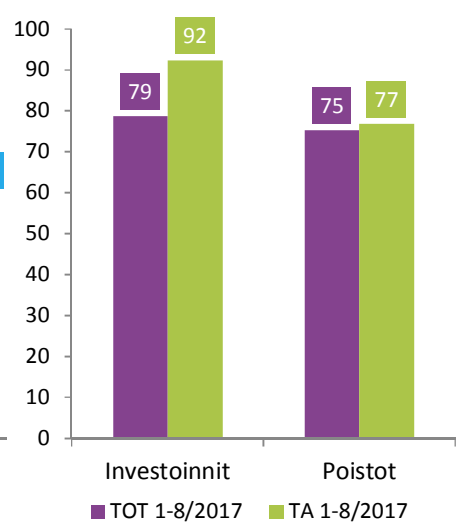
Kirjanpidon tietojen 31.8. perusteella rakennus-, laite- ja tietojärjestelmäinvestointien määrä tulee vuonna 2017 olemaan talousarvion mukainen. Suurten hankkeiden toteumaan ei sisälly merkittäviä epävarmuustekijöitä. Pienten rakennusinvestointien osalta on kuitenkin mm. Kätilöopiston tiloista luopumisesta ja eräistä muista ennakoimattomista tilajärjestelyistä aiheutuvia paineita, joiden vaikutuksista investointien kokonaistasoon raportoidaan myöhemmin syyskauden aikana.

(1 000 euroa)	TA 2017	Tot 1-4/2017	TA 2017	Poikkeama
Rakennukset	87 800	23 030	19 760	3 270
Laitteet	40 110	7 389	9 027	-1 638
Osakkeet ja osuudet	1 800	0	405	-405
Muut pitkävaikutteiset menot	13 400	0	3 016	-3 016
Maa- ja vesialueet	0	0	0	0
Tietojärjestelmät	21 890	5 453	4 927	526
Tulosalueet	165 000	35 872	37 135	-1 263
Liikelaitokset	3 400	597	765	-168
HUS Yhteensä	168 400	36 469	37 900	-1 431

M€ Koko vuosi 2013 - 2017

M€ Kumulatiivinen 1-8/2017

Rahoitus ja vastuusitoumukset

Maksuvalmius

Kuntayhtymän rahavarat 31.8.2017 olivat 71,7 milj. euroa. Rahavarojen keskiporko oli elokuussa 0,00 % ja alkuvuonna 0,01 %. Rahatilien saldot sisälsivät kuntayhtymän konsernipankkitiliin kuuluvien konserniyhtiöiden varoja 10,4 milj. euroa ja kuntayhtymälle annettuja lahjoitusvaroja 5,6 milj. euroa. Kuntayhtymä hankki kesäkuussa kuntatodistusohjelman kautta lyhytaikaista rahoitusta 30 milj. euroa neljäksi kuukaudeksi maksuvalmiuden turvaamiseksi ennen pitkäaikaisen lainan suunniteltua nostoa. Lyhytaikaisen rahoituksen korko on 0,225 % negatiivinen eli kuntayhtymä saa korkotuottoa 23 tuhatta euroa. Lyhytaikaisen rahoituksen tarpeeseen vaikutti 50 milj. ylijäämän palautus jäsenkunnille kesken vuoden. Kassan riittävydessä tavoitellaan vuoden lopussa 15 päivän tavoitetasoa.

Ottolainat

Uutta pitkäaikaista lainaa nostetaan 70 milj. euroa lokakuussa 2017. Lainoja lyhennetään 12,2 milj. euroa. Vuoden

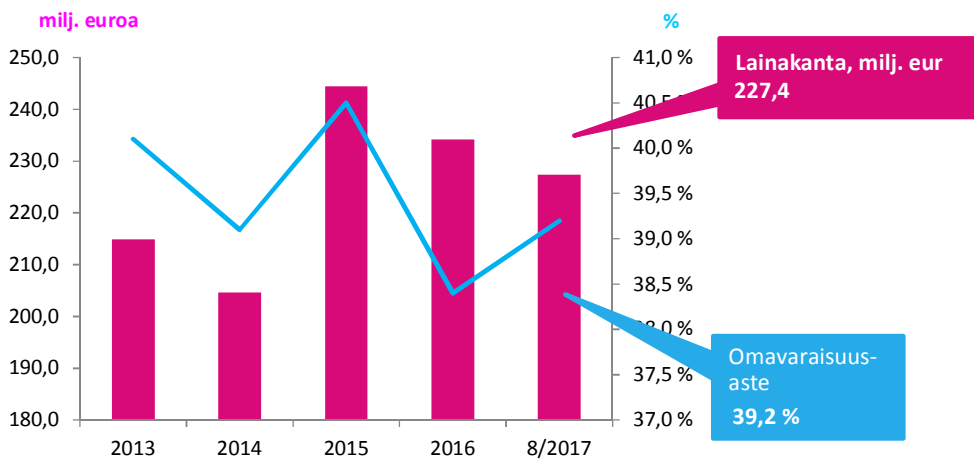

24.10.2017

lopussa kuntayhtymällä on pitkäaikaista lainaa 291,9 milj. euroa. Ottolainojen keskiporkko oli kuukauden lopussa 0,23 %. Vaihtuvakorkoisten lainojen osuus HUS:n lainasalkusta oli 75 % ja niiden keskiporkko oli 0,03 %. Kiinteäkorkoisten lainojen osuus oli 25 % ja niiden keskiporkko oli 0,85 %. Kuntayhtymän omavaraisuusasteen tavoitearvo vuoden lopussa on vähintään 35 %.

Antolainat

HUS-kuntayhtymän HUS-Kiinteistöt Oy:lle myöntämien antolainojen saldo 31.8.2017 oli 28,2 milj. euroa ja Uudenmaan Sairaalapesula Oy:n antolainojen saldo 3,8 milj. euroa. Hyksin kliiniset palvelut Oy:llä oli pääomalainaa kuntayhtymältä 0,7 milj. euroa. Lainan mahdollisesta vaihtamisesta yhtiön uusiin osakkeisiin päätetään erikseen lainaehdoissa mainittuna vaihto-oikeusaikana.

Henkilöstö

1.8.2017 HUS:ssa oli töissä 25 001 henkilöä. Henkilöstömäärä kasvoi 1 700 henkilöllä. Noin $\frac{3}{4}$ kasvusta selittyi henkilöstösiirroilla peruskunnista HUS:iin.

Henkilötyövuosia tehtiin tammi-elokuussa 12 747 ja niiden määrä on kasvanut 666 htv:lla edellisvuodesta. Careasta HUS:iin siirtyneiden diagnostisten palvelujen osuus ko. kasvusta on 132 henkilötyövuotta. Henkilötyövuosia on budjetoitu tälle vuodelle tehtäväksi 19 098.

Tammi-elokuussa 2017 oli poissaoloja yhteensä 105 henkilötyövuotta enemmän kuin edellisenä vuonna. Pidettyjen vuosilomapäivien määrä kasvoi 45 henkilötyövuodella edellisvuoteen verrattuna, mikä johtui henkilöstömäärän kasvusta. Tähän vaikuttavat mm. vuoden aikana tapahtuneet henkilöstösiirrot eli henkilöitä, joilla on vuosilomia, on ollut edellisvuotta enemmän. Tällä hetkellä tietojärjestelmissä olevien lomatieojen perusteella vaikuttaa siltä, että lomapalkkavelka olisi kääntymässä arvioitua suurempaan kasvuun (lomia pidetään keskimäärin henkilöä kohden vähemmän ja samaan aikaan henkilöstömäärä kasvaa).

Sairauspoissaolojen määrä on lisääntynyt 29 henkilötyövuodella edellisvuodesta. Tätä selittää henkilöstömäärän kasvu, sillä keskimääräiset sairauspäivät / hlö ovat vähentyneet edellisvuoteen verrattuna. Muiden poissaolojen lisääntymistä selittää mm. se, että henkilökuntaa on siirtynyt määräaikaisesti (saanut virkavapaan) Apotti Oy:n palvelukseen.

24.10.2017

Henkilötyövuodet		lkm	Muutos-%
Elokuu 2016		12 081	
Henkilöstömäärän muutos (keskiarvo elo 1. päivä)		519	4,3 %
Muutos pidetyissä vuosilomissa (enemmän)		-45	-0,4 %
Muutos sairauspoissaoloissa (enemmän)		-29	-0,2 %
Muutos koulutuspoissaoloissa (vähemmän)		6	0,0 %
Muutos lakisääteisissä poissaoloissa (vähemmän)		28	0,2 %
Muutos muissa poissaoloissa (enemmän)		-65	-0,5 %
Muut säännöllisen työajan muutokset (karkauspäivä, keikkalaiset, osa-aikaisuudet)		255	2,1 %
Lisä- ja ylityöt sekä lääkäripäivystykset (muutos vuodesta 2016 vuoteen 2017)		-4	0,0 %
Elokuu 2017		12 747	5,5 %

Palkkoja ja palkkioita maksettiin tammi-elokuussa yhteensä 639 831 000 euroa, mikä on 2,5 % enemmän kuin vuotta aiemmin. Kustannusten kasvua selittävät henkilöstömäärän muutokset mukaan lukien henkilöstösiirrot. Työaikakorvausten kasvu oli 0,2 %, mikä pääasiallisesti muodostuu henkilöstömäärän kasvun vaikutuksesta työaikakorvauksiin. Sopimuskorotusten kustannusvaikutus tammi-elokuun 2017 palkkoihin oli 0,0 %. Hoitotakuun lisätyön ja lääkäreiden kliinisen lisätyön kustannukset ovat edellisvuodesta kasvaneet 0,2 % eli noin 1,6 milj. euroa.

Palkat ja palkkiot ilman henkilöstökorvauksia ja sivukuluja		1 000 euroa	Muutos-%
Elokuu 2016		623 947	
Sopimuskorotusten kustannusvaikutukset		0	0,0 %
Työaikakorvausten muutos (maksetut + kk-jaksotetut)		1 157	0,2 %
Jaksotetun lomapalkkavarauksen muutos		-1 666	-0,3 %
Tulospalkkiot (maksetut netto + uudet varaukset)		906	0,1 %
Henkilöstömäärän ja henkilötyövuosien muu muutos sekä palkkaliukuma		13 932	2,2 %
Hoitotakuun lisätyö + lääkäreiden kliininen lisätyö		1 556	0,2 %
Elokuu 2017		639 831	2,5 %

Tulospalkkiot maksettiin 16.3.2017. Tulospalkkioiden (maksetut + uudet jaksotetut) muutos edellisvuoteen oli 906 000 euroa eli 0,1 %. Henkilöstön tulospalkkioita maksettiin vuodelta 2016 yhteensä (ilman sivukuluja) 4 093 000 euroa.

Henkilöstömäärän kasvu ja palkkaliukuma lisäsivät henkilöstökustannuksia 13,9 milj. eurolla edellisvuoteen verrattuna. Tätä muutosta selittää osaltaan 1.1.2017 tapahtunut Carean diagnostisten toimintojen ja Helsingin hammaslääketieteen perusopetuksen kliinisen harjoittelun siirto HYKS:iin sekä 1.6.2017 tapahtunut noin 750 henkilön siirto Helsingin kaupungilta Desikoon. Kahden ensin mainitun toiminnon (1.1. tapahtuneet) siirtojen palkkakustannukset ilman sivukuluja, sisältäen myös työaikakorvaukset, olivat tammi-elokuussa yhteensä 6,5 milj. euroa ja henkilötyövuosivaikutus 144 henkilötyövuotta.

Henkilötyövuoden hinta oli tammi-elokuussa 60 261 euroa / htv. Se oli 4,2 % eli 2 619 euroa pienempi kuin edellisvuonna. Tähän vaikuttavat muun muassa palkallisten poissaolojen (mm. vuosilomat, sairauspoissaolot) väheneminen per henkilö sekä edellisvuotta pienempi henkilöstösivukuluprosentti (vaikutus -1 262 euroa/htv) ja kiky-sopimukseen sisältynyt 30 % lomarahojen leikkaus vuosina 2017–2019 (vaikutus -690 euroa/htv, vaikuttaa kirjanpidossa tässä vaiheessa vuotta ennen kaikkea lomarahajaksotukseen). Henkilöstösivukuluprosenttia ovat laskeneet valtakunnallinen kiky-sopimus sekä 1.1.2017 voimaan tullut eläkeuudistus.

Toiminnan riskit ja tulevaisuuden näkymät

24.10.2017

ULKOISET TOIMINTAYMPÄRISTÖN RISKIT

Ulkoinen ja sisäinen toimintaympäristö voi vaikuttaa HUS:n toimintaedellytyksiin ja toimintaprosesseihin. Toimintaympäristöstä nousevat haasteet ja riskit liittyvät yleiseen taloustilanteeseen, valmisteilla olevaan lainsäädäntöön, poliittiseen päätöksentekoon, kilpailuun sekä terveydenhuollon toimialasta johtuviin tai siihen vaikuttaviin tekijöihin sekä ennakoimattomiin erityis- ja poikkeustilanteisiin.

Suomen hallitus antoi 2.3.2017 eduskunnalle hallituksen esityksen maakuntalaista, laista sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä sekä niiden yhteisestä voimaannpanolaista. Esityksen käsittely aloitettiin perustuslakivaliokunnassa maaliskuussa ja se antoi lausuntonsa kesäkuussa. Lausunnon mukaan valiokunta katsoi, että hallituksen esitys ei nyky muodossaan turvaa kaikissa tilanteissa riittäviä sosiaali- ja terveystalvetauja kaikille yhdenvertaisesti. Perustuslakivaliokunnan lausunnon mukaan lakiesityksessä nousi esille erityisesti kaksi kohtaa: maakunnan velvollisuus yhtiöittää sosiaali- ja terveydenhuollon palvelut sekä uuden valinnanvapausjärjestelmän käyttöönoton aikataulu. Perustuslakivaliokunnan toiveen mukaisesti maakunta-, sote- ja valinnanvapauslait käsitellään eduskunnassa yhtäaikaaisesti. Hallitus antaa uuden esityksen maaliskuussa 2018.

Hallitus päätti neuvottelussaan heinäkuussa, että sote- ja maakuntauudistusta jatketaan. Lakiesityksiin tehdään perustuslakivaliokunnan lausunnon edellyttämät muutokset ja uusi hallituksen esitys annetaan eduskunnalle alkuvuodesta 2018. Tavoitteena on, että uudistus tulee voimaan 1.1.2020 ja maakuntavaalit järjestetään loka-kuussa 2018.

Maakuntauudistuksen edetessä yhä suurempi määrä työpanosta HUS:n johdosta sitoutetaan maakuntauudistuksen valmisteluihin. Tulevaisuudessa pyritään varmistamaan HUS:n johdossa riittävä johtamis- ja päätöksentekovalmius, jottei HUS:n kaltaisen palveluntuotanto-organisaation johtamisvoima heikkene uudistuksen edetessä. Potilashoidon ja muun palveluntuotannon tulee säilyä muuttumattomana koko uudistusprosessin ajan. HUS valmistautuu sote- ja maakuntauudistukseen selkeyttämällä HUS:n organisaatiota tukipalveluiden osalta ja samalla parantamalla sairaanhoitopalveluiden ja tukipalveluiden välistä yhteistyötä. HUS-Tukipalvelut tulosaluuseen yhdistettiin HUS-Desiko, Ravioli ja HUS-Servis -liikelaitosten vastuulla olevat tukipalvelut 1.9.2017 alkaen. Samalla aikataululla HUS-Apteekki ja HUS-Logistiikka -liitelaitokset lakkautetaan ja niistä tehdään HUS:n tulosalueita.

Osa HUS:n nykyisistä tukipalveluista tulee siirtymään maakunnallisiin ja/tai valtakunnallisiin yhtiöihin – maakunnan talous- ja henkilöstöhallinnon palvelut, ICT-palvelut ja kiinteistöpalvelut tuotetaan jatkossa kansallisissa yhtiöissä. HUS:n valtuusto on valtuuttanut HUS:n hallituksen käynnistämään valmistelut talous- ja henkilöstöhallinnon sekä ICT-palvelukeskusyhtiöiden perustamiseksi.

Osana maakuntauudistukseen varautumista HUS päivittää strategiset riskitiedot. Riskipäivityksillä johto saa käyttöönsä liiketoiminnan riskien nykytilan kuvaukset ja ehdotukset, joilla voidaan tulevaisuudessa ehkäistä vahinkoja ja riskien toteutumista. Riskikartoitusten tuloksena syntyy selkeä kuva riskikokonaisuuksista, niiden arvosta ja merkityksestä toiminnalle. Strategisten riskien kuvaaminen ja riskitiedon päivittäminen, sekä riskienhallintasuunnitelmalinjauksien tekeminen ja kriittisillä riskikokonaisuuksilla päivitetty riskienhallintastrategia vaatii HUS:n toimintalaajuus ja koko huomioiden mittavaa työpanosta, laaja-alaista erityisosaamista ja asiantunte- musta. HUS hyödyntää työssä Finpremium Oy:n asiantuntijoita. Työn määräaika on vuoden 2017 loppuun.

Sote-voimaannpanolakiesityksen 19 §:ssä säädetään selvityksestä, joka tulee tehdä kuntayhtymiltä maakunnalle siirtyvästä omaisuudesta ja vastuista. Nykyisten kuntayhtymien on tehtävä 28.2.2018 mennessä yksityiskohtainen selvitys maakunnalle siirtyvästä omaisuudesta, maakunnan vastuulle siirtyvistä veloista ja muista sitoumuksista, vastuista ja sopimuksista, kuntayhtymän omaisuuden kirjanpidollisen arvostuksen perusteista sekä sellaisista olennaisista omaisuuserissä tapahtuneista muutoksista ja toiminnallisista sekä taloudellisista riskeistä, jotka eivät ilmene kuntayhtymän viimeisimmästä tilinpäätöksestä tai konsernitilinpäätöksestä. HUS on käynnistänyt asiaan liittyvät selvitystyöt. HUS:n omaisuutta ja vakuutusmääriä koskeva selvitys on käynnistetty elokuussa.

Sopimusvelvoitteiden asianmukaisen siirtämisen kannalta on samalla tärkeää varmistua siitä, että kaikki yksikön voimassaolevat sopimukset on kirjattu järjestelmään. HUS:n sopimusrekisterin läpikäyntiä ja rekisterin sisältämien tietojen ajantasaistamista toteutetaan parhaillaan, työn määräaika on 30.9.2017 mennessä.

24.10.2017

Sosiaali- ja terveysministeriö on valmistellut asetuksen ensihoitopalvelusta ja se liittyy vuoden 2017 alussa voimaantulleeseen päivystysuudistukseen. Asetusluonnos on ollut lausuntokierroksella keväällä 2017. Lausuntopalautteen johdosta asetukseen tehtiin muutamia täsmennyksiä, mm. palvelutasopäätöksen sisältöä sekä sairaanhoitopiirin ja erityisvastuualueen tehtäviä palvelutasopäätöksen laatimisessa täsmennettiin. Uudella palvelutasopäätösmallilla tavoitellaan parempaa yhdenvertaisuutta alueellisesti ensihoitopalvelun saatavuudessa. Asetus (585/2017) astuu voimaan 1.1.2018.

Sosiaali- ja terveysministeriö on valmistellut myös asetuksen erikoissairaanhoidon työnjaosta ja keskittämisestä. Asetuksella on tarkoitus säätää niistä erikoissairaanhoidon tehtävistä, jotka kootaan ympärivuorokautisen yhteispäivystyksen yksiköihin, viiteen tai alle viiteen yliopistolliseen sairaalaan. Lausuntokierros päättyi 16.6.2017, ja lausuntojen perusteella on tehty tarkennuksia asetuksen sanamuotoihin. Asetuksesta päätettiin 24.8.2017 (582/2017) ja se astuu voimaan 1.1.2018, jolloin tulee varautua joidenkin toimenpiteellisten sairaanhoitojaksojen lisääntyvään kysyntään. Asetuksessa on erikseen otettu kantaa selkäkirurgian, tekonivelkirurgian ja syövän hoitoon liittyvän kirurgian järjestämiseen.

Uusi tartuntatautilaki on tullut voimaan 1.3.2017. Uuden lain mukaan kunta vastaa oman alueensa tartuntatautien torjunnasta ja muun muassa terveystarkastusten järjestämisestä samoin kuin aiemminkin. Sairaanhoitopiirin kuntayhtymä tukee kuntaa asiantuntemuksellaan tautien diagnostiikassa, torjunnassa ja epidemioiden selvittämisessä. Uuden lain 48 § astuu voimaan vasta 1.3.2018. Pykälä velvoittaa työnantajan valvomaan, että riskiryhmien kanssa työskentelevä sosiaali- ja terveydenhuollon henkilökunta ei saa jatkossa tehdä töitä ilman pakollisia rokotteita. HUS:iin on perustettu työryhmä laatimaan toimintaohjeet uuden lain pohjalta.

Potilasvakuutuslakia valmisteleva työryhmä on saanut esityksensä valmiiksi 21.12.2016. Esitys sisältää potilasvakuutuksen perusrakenteeseen joitakin muutoksia. Esityksen perusteella korvattavia vahinkoja koskevaa sääntelyä kevennettäisiin siten, että kehoon asennettavista laitteista aiheutuvia henkilövahinkoja korvattaisiin tietyin edellytyksin. Myös potilasvahingon vuoksi tarpeellinen ammatillinen kuntoutus korvataan. Potilasvahingon seurauksena aiheutunut työkyvyttömyys tulee korvattavaksi täysimääräisenä aikaisemman täydentävän korvaustavan sijaan, mikä tulee lisäämään vahinkoihin liittyvien vastuiden määrää.

Toimeenpanojärjestelmään ehdotetaan tehtäväksi muutoksia, joiden tarkoituksena on mm. varmistaa lainsäädännön perustuslainmukaisuus. Lisäksi ehdotetaan säädettäväksi erilliset lait potilasvakuutuskeskuksesta ja potilasvahinkolautakunnasta. Esitys sisältää myös muutoksia liikennevakuutuslakiin, lakiin vammaisuuden perusteella järjestettävistä palveluista ja tukitoimista sekä lakiin sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirastosta. Tavoitteena on, että uudet lait tulisivat voimaan samaan aikaan sote-uudistuksen kanssa, jonka on tarkoitus tulla voimaan vuoden 2020 alusta.

Julkisella puolella potilasvakuutus on ollut omavastuullinen järjestelmä. Kaupallisessa vakuutuksessa potilasvakuutuksen hintaan vaikuttavia tekijöitä ovat tarve varauksiin ja maksuihin riskilisälle. Vuodesta 2017 alkaen potilasvahinkovakuutus on ensisijainen TyEL:iin nähden, jonka vaikutus on arvioilta noin 10 - 20%. Vuodesta 2019 uusi potilasvakuutuslaki tuo julkisen puolen kaupalliseen vakuutukseen ja vakuutus tuotteeseen tuottotekijän, jonka vaikutus vakuutusmaksuihin on arviolta 10 - 20 %. HUS on selvittänyt vakuutusmaksujen kehitystä potilasvakuutuksessaan (Elegy Consulting -selvitys 8.5.2017). Selvitysten mukaan karkea arvioitu vaikutus julkisen puolen vakuutusmaksuun omavastuullisen vanhan järjestelmän ja lakimuutosten jälkeisen uuden kaupallisen vakuutusjärjestelmän välillä on noin 30 - 50 %. Koska HUS:n kannalta muutos kaupalliseen vakuutukseen on alkanut jo vuonna 2012, ennustettu vakuutusmaksun korotuspaine nykyiseen (vuoden 2017) tasoon on noin 30 % seuraavien lähivuosien aikana. HUS on selvittänyt mahdollisuuksia omavakuutusyhtiön perustamiseksi. HUS:n hallituksen talous- ja konsernijaosto on käsitellyt esityksen omavakuutusyhtiön perustamiseksi ja päättänyt, että asian valmistelua jatketaan vuoden 2017 aikana.

Markkinaoikeudessa hankintoja koskevia valituksia on vireillä touko-elokuun tarkastelujaksolla muutamia yksittäisiä. Korkeimmassa hallinto-oikeudessa on edelleen käsitellyssä kaksi tapausta, jotka koskevat Peijaksen sairaalan alueella annettuja pysäköintivirhemaksuja.

Etelä-Suomen aluehallintovirasto on pyytänyt lausuntoa asiakasmaksulaskutukseen liittyvästä muutoksenhakuohjeistuksesta. Lausunnossa pyydetään selvitystä siitä, miten menetellään asiakasmaksulaskutuksen muutoksenhakuohjeistuksen suhteen; liitetäänkö ohjeistus laskutukseen ja miten oikaisuvaatimusprosessi ja siitä informointi on järjestetty.

24.10.2017

Kilpailu- ja kuluttajavirastossa on edelleen vireillä selvitys siitä, täyttääkö HUS:n ja sen tytäryhtiöiden nykyinen toiminta kilpailuneutraaliteettia koskevan lainsäädännön vaatimukset. HUS:n lähtökohtana selvityksessä on ollut, että HUS kuntayhtymänä ei toimi kilpailuilla markkinoilla, eikä tarvetta nykyisten toimintojen yhtiöittämiseen ole. KKV:ssa on myös vireillä selvitys sairaanhoitopiirien ja pelastuslaitosten toiminnasta ensihoitoon kuulumattomista kiireettömistä potilassiirroista.

TIETOJÄRJESTELMÄT, TIETOTURVALLISUUS JA TIETOSUOJA

Tietoturvallisuus on osa HUS-kuntayhtymän kokonaisturvallisuutta. Tietoturvallisuus kattaa kaikenlaiset HUS:n tietojenkäsittelytehtävät koko tiedon elinkaaren ajalta riippumatta siitä millä tavalla tai millä välineillä tietoa käsitellään. Kyberuhkat muodostavat yhden suurimmista kokonaisturvallisuuden uhkista. Internetin lisäksi kyberturvallisuus kattaa muun massa puhelin- ja sähköverkot sekä potilashoitoon ja logistiikkaan liittyvät sekä muut tietojärjestelmät ja prosessorit. Kriittisten järjestelmien häiriöt voivat synnyttää laajojakin häiriötilanteita, joilla voi olla moninaisia potilasturvallisuuteen liittyviä heijastusvaikutuksia. HUS:n tietoturvaluustöön päämääränä on turvata osaltaan kyberturvallisuutta, varmistaa koko organisaation toiminnalle tietojärjestelmien ja tietoverkkojen keskeyttämätön toiminta, estää asiakirjojen ja tietojen sekä tietojärjestelmien epäasiallinen käyttö tai vääristyminen, varautua toiminnan keskeytymisiin ja niistä palautumiseen sekä minimoida vahingot. Tietoturvaa koskevat vastuut ja veloitteet on kuvattu HUS:n tietoturvaluustopolitiikassa (09/2014).

Tarkastelujaksolla HUS:n tietoturvatilanne oli kohtuullisen vakaa. HUS:n tietoverkossa esiintyi yksittäisiä haittaohjelmia. Internetiin tarjottavien palveluiden tietoturvaa tarkastetaan säännöllisesti ja korjaavien toimenpiteiden ansiosta vakavia haavoittuvuuksia ei ollut touko-elokuussa 2017. Tietojärjestelmätoiminnoissa on esiintynyt lyhyitä katkoksia, joista ei ole raportoitu potilasturvallisuuteen vaikuttaneita seurauksia.

HUS:n tietoteknistä ympäristöä on valvottu ja havaintojen perusteella on tehty sekä korjaavia toimenpiteitä tietoturvariskitason pienentämiseksi että tietoturvatapahtumien käsittelemiseksi.

Tietotekniikkaan liittyviä vaaratilanneilmoituksia (haipro) kirjattiin touko-elokuussa 14 kpl, joissa Uranuksen ja hoitajakutsujärjestelmien päivityksiin liittyviä ongelmia sekä teho- ja leikkaussalijärjestelmien käyttökatkoja. Toukokuisen WannaCry epidemian aikana HUS:iin ei tullut WannaCry tartuntaa. HUS varmistti tietoturvaa tekeillä tietoturvapäivityksiä nopeutetussa aikataulussa.

Toukokuussa tapahtui myös HUS:iin kohdistunut käyttäjätunnusten kalastelu, jossa hyökkääjä sai haltuunsa käyttäjien käyttäjätunnuksia ja salasanoja. Tunnukset lukittiin ja salasanat vaihdettiin.

Kesä-heinäkuussa tehtiin useita huijausyrityksiä, joissa tekaistuja sähköposteja lähetettiin näennäisesti HUS:n henkilön nimissä ja pyrittiin saamaan niiden avulla vastaanottaja maksamaan rahaa. Yritykset ovat toistaiseksi olleet kömpelöjä eivätkä vastaanottajat ole maksaneet.

HUS tilasi keväällä Accenturelta tietoturvaluustason tasoa koskevan selvityksen, jossa verrattiin HUS:ia muutama eurooppalaiseen ja yhdysvaltalaiseen sairaalaan. Accenturen selvityksen mukaan HUS:n tietoturva on eurooppalaisella keskitasolla. Selvityksen lukuisia toimenpidesuosituksia käytetään hyväksi HUS:in tietoturvataason edelleen nostamisessa, jatkuvassa kehittämisessä sekä havaittujen puutteiden korjaamisessa.

HENKILÖSTÖTURVALLISUUS

Henkilöstöriskit voivat kohdistua HUS:n henkilöstöön tai henkilöstö voi itse toiminnallaan aiheuttaa riskejä organisaatiolle, potilaille, ulkoisille toimijoille ja yhteistyökumppaneille. Henkilöstön riskejä tarkastellaan tässä raportissa henkilökunnan työturvallisuuteen ja työhyvinvointiin liittyvien ja HUS-riskit -järjestelmään tehtyjen tapaturma- ja turvallisuuspoikkeamailmoitusten kautta.

3.1 Tapaturmat ja työmatkatapaturmat, matkustaminen työssä

HUS-riskit järjestelmään tehtyjen tapaturmailmoituksen määrä on hieman laskenut samaan edellisen vuoden vastaavaan jaksoon verrattuna. HUS:ssa on ilmoitettu touko-elokuulta 805 tapaturmaa, joista 546 on sattunut työssä ja 208 työmatkalla (kodin- ja työpaikan väliset matkat) ja loput muualla (kuten työnantajan järjestämät virkistys- ja koulutustapahtumat). Työssä sattuneista tapaturmista yleisimpiä ovat puristuminen ja ruhjoutuminen (96 kpl) sekä kaatuminen ja liukastuminen (65 kpl). Kaikki tapaturmat eivät johda vakuutuskorvauksiin, koska lukuihin sisältyy myös läheltä piti -tapauksia. HUS:n työsuojeluorganisaatio käsittelee työtapaturmailmoitukset

24.10.2017

sekä seuraa tapaturmia koskevia tilastotietoja.

Biologisia altistusilmoituksista suurin osa on verialtistumisia. Vakaviksi veritapaturmiksi luokitellaan HIV-, hepaatti-B sekä hepaatti-C -altistumiset, joista tehdään ilmoitus aluehallintovirastoon. Kaikki biologisille tekijöille altistuneet työntekijät ovat työterveyshuollon seurannassa. Biologisia altistumistapauksia raportoitiin touko- elokuussa 175 kpl. Biologisten altistusten määrä on laskenut edelliseen seurantajaksoon nähden.

HUS:n henkilöstön ajoneuvo- ja liikennevahinkoja oli seurantajaksolla koko HUS:ssa yhteensä 13 kpl. Matkustamiseen liittyviä henkilövahinkoja ei ollut lainkaan tällä seurantajaksolla. Matkavakuutusilmoitukset ovat liittyneet omaisuuden katoamiseen, joita oli lukumäärään (kotimaan ja ulkomaan matkapäivät) nähden hyvin vähän. Ulkomaankomennuksille lähteneille on otettu erilliset komennusmatkavakuutukset. Vahinkoilmoituksia ei ole niissä tehty.

3.2 Väkivalta- ja vaaratilanteet, ilkivalta

Väkivalta- ja vaaratilanteista tehtiin HUS-riskit järjestelmään hieman enemmän ilmoituksia (682) kuin edellisen vuoden vastaavalla jaksolla (666). Henkeen ja terveyteen kohdistuneita uhkauksia ilmoitettiin 145, vakavaksi uhkaukseksi ilmoitettuja tapauksia oli 161, vakavaa fyysistä väkivaltaa 1 tapaus. Vakavia omaisuusvahinkoja raportoitiin 7 tapausta. Kolmessa tapauksessa oli kyse ilkivallasta.

3.3 Muut henkilösidonnaiset riskit ja epävarmuustekijät

Sisäinen valvonta on osa päivittäisjohtamista, ohjausta sekä yksikön toimintaa ja siitä vastaa jokainen organisaation jäsen omassa roolissaan. Sisäisellä valvonnalla tarkoitetaan menettely- ja toimintatapoja, joilla pyritään varmistamaan toiminnan laillisuus ja tuloksellisuus. Seuranta kuuluu johtavassa asemassa oleville, esimiehille ja luottamushenkilöille. Sisäisestä valvonnasta on ohjeistettu HUS:n riskienhallintaperiaatteet -asiakirjassa.

HUS:n sisäisissä selvityksissä ja tutkinnassa on ilmennyt tarkastelujaksolla neljä lääkkeiden häviämistä/varkautapausta, joista kaksi on sisäisesti selvityksessä ja kahdessa on poliisitutkinta käynnissä. Potilasomaisuutta koskevia korvaushakemuksia (touko - elokuussa 2017) oli 16 kpl. Korvaushakemukset koskivat rikkoon-tunutta tai kadonnutta pientä irtainta/potilaan omaisuutta, kuten hammasproteeseja, kelloja, puhelimia, silmä-laseja, lompakoita ja rahoja, vaatteita ja kenkiä. Korvattava omaisuus vaihteli keskimääräisesti 20 eurosta 1 900 euroon. Pääasiassa potilasomaisuutta katosi päivystyksen, hoitotoimenpiteiden tai leikkausten aikana. Osa korvaushakemuksista hylättiin, koska sairaala vastaa ainoastaan lukolliseen säilytykseen annetuista arvoesineistä ja luetteloiduista vaatteista. Kadonneen omaisuuden rahallista arvoa voidaan pitää vähäisenä, huomioiden HUS toiminnan laajuus. HUS:ssa on ohjeet potilaiden vaatteiden, arvoesineiden yms. omaisuuden säilyttämiseksi.

KIINTEISTÖT, TILAT, LAITTEET

HUS:n sairaaloissa on raportoitu alkuvuodesta yli 70 erilaista sisäympäristöongelmaa, joissa ovat selvitykset tai korjaukset kesken. Näistä kolmannes on uusia vuoden 2017 aikana ilmenneitä. Ongelmallisemmat sairaalat ovat Silmä- ja Korvasairaala, Kättilöopisto, Jorvin sairaala sekä Lastenkliniikka ja Hyvinkään sairaala. HYKS-alueella muutamille toiminnoille on jouduttu etsimään korvaavia tiloja sisäympäristöongelmien vuoksi ulkopuolelta. Kättilöopiston sairaalan sisäympäristöongelman vakavuus yllätti ja koko sairaalan toiminnot joudutaan siirtämään toisaalle. Joissain kohteissa on jouduttu turvaamaan toimintaa asentamalla tiloihin sisäilmapuhdistimia. Sisäilmaongelmien selvittäminen maksaa HUS:lle vuositasolla satojatuhansia euroja. Sisäilmaongelmien vuoksi ulkopuolelta vuokrattujen tilojen vuokratustannukset ovat vuoden alusta olleet yli 300.000 euroa, lisäksi Läntisen silmäsaaran aiheuttama vuokratilakustannus Ortonilta.

Akuutti sisäympäristöongelma kohdistuu Kättilöopiston A- ja B-osan ulkoseinä- ja välipohjarakenteisiin. Huhtikuussa 2017 valmistuneen Kättilöopiston sairaalaa koskevan sisäympäristöraportin tulosten perusteilla HUS joutuu siirtämään toimintonsa pois ko. kiinteistöstä 3–6 kuukauden kuluessa. Tämä on merkittävä toiminnallinen ja taloudellinen sekä henkilöstöön että julkisuuskuvaan kohdistunut haitta.

Muita akuutteja sisäympäristöongelmia liittyy:

- Syöpätautien klinikan kuntotutkimus ja haitta-ainekartoitus koko rakennusta koskien.
- Silmä- ja korvasairaalan koko taloa koskevat sisäympäristöongelmat.
- Naistenklinikan A-osan sisäympäristöongelmat.
- Jorvin sairaalaan on tekeillä lastenosastojen sisäympäristötekniinen korjaustarveselvitys, sekä leikkausosasto-

24.10.2017

jen kattovuotojen aiheuttamat sisäympäristöongelmat.

- Hyvinkään sairaalan kattovuodot leikkaussaleihin ja sen aiheuttamat sisäympäristöongelmat.
- Lastenlinnan koko taloa koskevat sisäympäristöongelmat.

HUS:n sairaalakiinteistöiden sisäympäristöongelmat koostuvat pääsääntöisesti ilmanvaihdon ongelmista sekä ilmanvaihdon epäpuhtauksista. Useissa kiinteistöissä on ongelmana myös vanhat huonokuntoiset ikkunat, jotka ovat osittain mikrobivaurioituneet tai ovat muuten epätiivit ja päästävät epäpuhtauksia rakenteista sisäilmaan. Joissain kohteissa on esiintynyt matto-ongelmaa: matto tai mattoliima on alkanut hajota kosteuden vaikutuksesta kemiallisesti ja erittämään huoneilmaan kemiallisia yhdisteitä, jotka aiheuttavat ärsytysoireita. Muita sisäilma-ongelmia aiheuttavia tekijöitä ovat olleet rakenteelliset ongelmat, kuten kosteusvauriot sekä yhtenä isona tekijänä ovat olleet alakattojen yläpuolen epäpuhtaudet, kuten villaeristeet.

Ilmanvaihdon ongelmien selvittelyyn on perustettu työryhmä, jonka tarkoituksena on selvittää kaikkien kiinteistöjen ilmanvaihtokoneiden ja -kanaviston kunto ja puhtaus. Vuonna 2017 tutkitaan Jorvi, Lohja ja Kirurginen sairaala. Aiemmin on tutkittu Silmä-Korvasairaala, Tukholmankatu 8 F ja hallintorakennus.

HUS-Tilakeskuksella on yksi erikoissuunnittelija ja HUS-Kiinteistöillä on yksi sisäilma-asiantuntija hoitamassa sisäympäristöongelmia. Sisäympäristöongelmat selvitetään aina tapauskohtaisesti yhteistyössä tilojen käyttäjän, työsuojelun ja työterveyshuollon kanssa.

Sisäympäristötyöryhmät kokoontuvat 1–4 kertaa vuodessa. Sisäympäristöohjausryhmä piti vuosittaisen sisäympäristöseminaarin HUS:n henkilöstölle maaliskuussa 2017. Sisäympäristöongelman toimintatapaohjeet koko HUS-alueelle valmistuivat alkuvuodesta 2017.

Kiinteistöjen ja tilojen jatkuvat remontit ovat aiheuttaneet useissa kiinteistöissä erheellisiä palohälytyksiä. Tulipalotilanteita ei touko-elokuussa ole ollut.

Irtaimen omaisuuden osalta touko-elokuun tarkastelujaksolla tapahtui useampia yksittäisiä laiterikkoja, joista on joko saatu asianmukaiset vakuutuskorvaukset tai joissa korvauskäsittely on vakuutusyhtiössä vielä kesken.

VALMIUSSUUNNITTELU JA JATKUVUUDEN HALLINTA

HUS:n riskienhallinta-, valmius- ja turvallisuustoiminta muodostuu erilaisten toimijoiden, toimintojen ja palveluiden kokonaisuudesta: yhtäältä hallinnollisesta toimintojen kehittämisestä ja suunnittelusta sekä konsernilinjausten muodostamisesta ja ohjeistuksesta sekä raportoinnista. Kokonaisuuden toinen osa muodostuu suuresta määrästä operatiivisia turvallisuuteen liittyviä palveluja, joista osan HUS tuottaa itse ja osa ostetaan ulkopuolisilta palveluntuottajilta.

Sairaanhoitopiirin toimitusjohtaja hyväksyi 3.3.2017 HUS-konsernin varautumista ohjaavan perusdokumentin HUS-Valmiusohjeen. Tätä ohjetta tukemaan laadittu HUS-Lääkinnän valmiussuunnitelma astui voimaan 30.3.2017. Lääkinnän valmiussuunnitelma ohjaa HUS:n sairaaloiden lääkinällistä varautumista niin sairaalan ulkopuolella tapahtuvissa onnettomuus- ja poikkeustilanteissa kuin vakavissa ihmisten henkeä ja terveyttä uhkaavissa organisaation sisäisissäkin tilanteissa, jotka vaativat lääkinällisen valmiuden kohottamista. HUS:n sairaalaverkostoa käytetään näissä erityistilanteissa tilanteen vaatimassa laajuudessa yhtenä kokonaisuutena.

HUS:n turvallisuus- ja valmiusorganisaatiota uudistettiin perustamalla 1.2.2017 valmius- ja turvallisuustoimikunta. Toimikunnan tehtävänä on ohjata sairaanhoitopiirin varautumista ja yhteen sovittaa eri turvallisuuden osa-alueita kokonaisturvallisuuden varmistamiseksi. Erikoissairaanhoidon häiriöttömän toiminnan varmistamiseksi perustettiin lääkinällinen valmiustyöryhmä ohjaamaan ja yhteen sovittamaan sairaalakohtaista valmiussuunnittelua ja lääkinällisen varautumisen suunnittelukokonaisuutta. Lisäksi perustettiin edellä mainittuja työryhmiä tukemaan valmiustyövaliokunta.

Tarkastelujaksolla realisoitui yksi merkittävämpi toiminnallista haittaa aiheuttanut häiriötilanne. Lännen suunnalta saapunut ukkosrintama ylitti 18.7.2017 Meilahden alueen ja salama iski Helen Oy:n sähkön jakeluverkkoon Meilahden sairaalan Voimakeskuksen takana. Salamaniskusta seurasi sähkön syötön katkeaminen Meilahden sairaala-alueelle 110 kV:n sähkönjakeluverkosta ja sairaalan siirtyminen automaattisesti varavoimajakelun piiriin. Katkeamattomiin sähkön syötön jakelujärjestelmiin (UPS = *Uninterrupted Power Supply* / akkuvarmennus) liitetyt lääkitä- ja muut kriittisen tärkeiksi luokitellut laitteet toimivat katkon aikana ja Meilahden varavoima-

24.10.2017

generaattorit käynnistyivät suunnitellusti muutaman sekunnin viipeellä. Sairaala-alue toimi varavoiman varassa noin 15–20 minuuttia. Koska tekninen huolto nosti alueen häiriön jälkeen yksi lohko kerrallaan takaisin valtakunnan verkkoon, häiriön pituus vaihteli rakennuksittain. Salamanisku aiheutti kuitenkin vakavan tilanteen toiminnallisesti sekä rikkoi lääkintä- ja kiinteistötekniisiä laitteita. Kyseisen kaltaiselle tapahtumalle on luonteenomaista, että osa vaurioista jää piileviksi ja ne nousevat esiin vasta vähitellen. Väliittömät tilanteen aiheuttamat vauriot kustantavat noin 50 000 euroa. Tilanteen suurin riski oli kuitenkin toiminnallinen. Salaman isku ja siitä seurannut koko sairaala-alueen siirtyminen varavoimajakelujärjestelmien piiriin aiheutti merkittävää haittaa sekä potilaiden hoitoprosesseille ja tukipalveluille että kiinteistötekniikalle. Tapaus nosti esiin merkittävän määrän varautumisen kannalta tärkeitä havaintoja sekä eräitä selkeitä korjaustarpeita. Nämä havainnot on kirjattu raporttiin (15.8.2017) ja jaettu yleisiin havaintoihin, toimintayksikkötasolla tehtyihin havaintoihin sekä teknisiin korjausesityksiin. Kuntayhtymän johdossa sekä toimintayksiköissä on käsitelty havainnot ja asianmukaiset korjaavat toimenpiteet.

Alkuvuonna lämpimän sääjakson jälkeinen pikainen viileneminen ja tiepintojen jäätyminen yhdessä päälle sataneen lumen kanssa aiheutti tilanteen, jossa sairaanhoitopiiriin päivystyspoliklinikat täyttyivät äkillisesti ja yllättäen toimintakapasiteettinsa ylärajalle. Tilanne tunnistettiin vasta kun potilasvirta päivystyspoliklinikoille oli jo realiteetti. Toimintamalli tämän kaltaisen ”hiipivän” kriisin tilanteessa on otettu lääkinnän valmiussuunnitelman toimintamalleihin ja HUS on käynnistänyt yhteistyön Ilmatieteen laitoksen kanssa entistä parempien varotietojen saamiseksi säätilan äkillisen muutoksen tilanteissa.

HUS ottaa syksyn 2017 aikana pilotointiin Secapp-henkilöhälytysjärjestelmän. Pilotointi aloitetaan HUS-Kiinteistöt Oy:n turvallisuuspalveluista ja mahdollisuuksien mukaan järjestelmää pilotoidaan sairaaloiden sisäisten hälytysten (vapaavuoro- ja hoitoryhmähälytykset sairaaloissa) tekemisessä. Järjestelmää on esitelty kahdessa tilaisuudessa vuoden 2017 aikana HUS:n valmiusjohdolle sekä turvallisuuspalveluiden henkilöstölle.

HUS kouluttaa varautumisesta ja valmiussuunnittelusta vastuussa olevaa henkilökuntaansa ja osallistuu keskeisiin viranomaisyhteistyöharjoituksiin sekä niiden valmisteluun säännöllisesti. Seurantajaksolla keskeisiä harjoitusvalmisteluita liittyi esimerkiksi valtakunnalliseen pelastuspalveluseminaariin sekä Ruotsin, Norjan ja Venäjän kanssa toteutettuun Barentsin alueen viranomaisyhteistyö- ja kenttäharjoitukseen.

HUS:n ensihoito, Töölön ja Meilahden sairaala osallistuivat 10.5.2017 lakisääteiseen SAR-harjoitukseen. Harjoitus keskittyi kuvitteellisen lento-onnettomuuden potilaiden lääkinnän kenttätoiminnan, potilasluokittelun ja sairaalasiirtojen käytännön toteutukseen. Hälytysmekanismit ja toimintatavat olivat suunnitelmien mukaiset.

Valtakunnallinen pelastuspalveluseminaari järjestettiin yhteistyönä keskeisten turvallisuusviranomaisten, SPR:n ja muiden vapaaehtoisten toimijoiden kanssa. Seminaarin tavoitteina oli tiivistää eri viranomaisten keskinäistä yhteistyötä, tiivistää ja yhdenmukaistaa viranomaisten ja vapaaehtoisten välistä yhteistoimintaa sekä kehittää kalustollisia ja toiminnallisia valmiuksia riskianalyysin mukaisesti vakaviin häiriö- ja suuronnettomuustilanteisiin. Maastoharjoituksen otsikkona oli poliisijohtoinen vaativa etsintäharjoitus. Harjoitukseen liittyi osaharjoitteina ensihoito, psykososiaalinen / henkinen tuki ja ensihuolto.

Barents-harjoituksessa HUS keskittyi toiminta-alueella toimimiseen lääkinnän tukena, yhdessä venäläisten ja norjalaisten kanssa. Evakuaation käytännön toteutukseen tarvittavia tietoja oli harjoituksen perusteella haasteellista saada, ja tässä havaittiin selkeä kehittämistarve. Lääkintäryhmän ja psykososiaalisen tuen yhteistyö onnettomuuspaikalla onnistui hyvin, mutta tason yläpuolinen organisaatioyhteistyö ei ollut riittävässä laajuudessa testattavissa tässä harjoituksessa (sairaaloiden välinen yhteistyö, ministeriöiden välinen yhteistyö). Kahdenvälinen lääkinnän sopimus puuttuu Venäjän ja Suomen välillä. Barentsin sopimus koskee pelastustointia, eikä lääkinnän osuutta ole siinä riittävästi huomioitu. Asia olisi ratkaistavissa ministeriöiden tuella siten, että toimivat sairaalakontaktit muodostetaan HYKS:in (Töölön sairaalan) ja ainakin Pietarin sekä Petroskoin traumakeskusten välille. HUS on tehnyt aloitteen ministeriöiden suuntaan, jotta yhteyden rakentaminen asetettaisiin tärkeäksi tavoitteeksi jatkokehityksessä.

HUS on tehnyt tiiviisti yhteistyötä Puolustusvoimien, Sosiaali- ja terveysministeriön sekä muiden valtionhallinnon toimijoiden ja Pelastusopiston kanssa henkilökunnalle järjestettävän varautumiskoulutusten osalta. HUS:n valmiustoimikunta koordinoi HUS:n henkilöstön osallistumista Maanpuolustuskursseille.

HUS on päivittänyt virve-viestintäohjetta ja laajentanut Virve-puhelinten käyttöönottoa keskeisissä toimipaikoissa. Virve-yhteyksien testaamista ja käyttöä tullaan harjoittamaan loppuvuodesta 2017. Virve-koulutuksen osal-

24.10.2017

ta HUS on yhdessä Metropolian ammattikorkeakoulun kanssa hankkinut Virve-simulaatiokoulutusympäristön. Tällä järjestelyllä helpotetaan Virve -koulutuksen antamista HUS:ssa.

Kesällä havaittiin Meilahden alueella lentokieltoalueella luvaton kuvauskooperi (drone), joka tuhoutui Meilahden kolmiosairaalan seinään ilmeisen ohjausvirheen vuoksi. Kuvauskooperiteita koskevat säädökset ovat niukat. HUS on pyytänyt Trafia tarkentamaan ohjeistustaan em. perusteella ja tiedustellut mahdollisuutta määrittellä Meilahden sairaala-alue alueeksi, jolla miehittämättömien ilma-alusten lennättäminen olisi kielletty.

Valmiustoimikunta on käynnistänyt yhteistyöneuvottelut poliisiviranomaisten kanssa yhteistyömalleista, joita tarvitaan sisäisten ja ulkoisten uhkakuvien varalle nopealla vasteella. esim. poliisijohtoisen tilanteen muodostuminen sairaala-alueelle edellyttää ennalta sovittua ja harjoiteltua mallia, jossa poliisin, pelastuksen, turvapalveluiden, ja lääkinnän toiminta on mahdollisimman hyvin synkronoitua.

Tulevaisuuden näkymät

Vuotta 2017 leimaa sote-valmistelu. HUS:n keskeisiä viranhaltijoita tulee siirtymään osittaisella työpanoksella maakuntavalmisteluun. HUS laatii alkusyksyn aikana suunnitelman, mitä asioita viedään vielä loppuun HUS:n 1,5 vuoden "elinaikana".

HUS:ssa uudistetaan organisaatorakennetta soteen siirtymisen helpottamiseksi. Valtuusto teki kesäkuussa päätöksen kahden tytäryhtiön, Uudenmaan talous- ja henkilöstöpalvelut (TAHE) sekä ICT-palvelut perustamisen selvittämisestä. Länsi-Uudenmaan sairaanhoitoalueesta tulee Hyksin tulosityksikkö 1.1.2018 alkaen.

Helsinki

Helsingin kaupunki
Kaupunginkanslia

Käyntiosoite
Pohjoisesplanadi 11–13
00170 Helsinki

Postiosoite
PL 20
00099 Helsingin kaupunki

Puhelinvaihde 09 310 1641
kaupunginkanslia@hel.fi
hel.fi/kaupunginkanslia